

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ volja po pošti

za Avstro-Ogrsko

celo leto skupaj naprej	K 20--
pol leta	K 10--
četrt leta	K 5--
na mesec	K 2--

Vprašanjem glede izdatkov se naj pošilja na odgovor dopisoma ali zbirnim.
Upravištvu (spodaj, desno) kova, Kranjska ulica št. 6, telefon št. 24.

za Rusijo:

celo leto naprej	K 20--
na Ameriko in vse druge države	K 25--
celo leto naprej	K 25--

Izkušnja vseh dveh svetovih izkušnja našega št. 1911.

Izkušnja volje: potrditev pošti volje in izdatki po 20 vln, in dvakrat po 10 vln, in izdatki po 10 vln. Pošti in izdatki po 20 vln.
Potrditev volje: pošti volje in izdatki po 20 vln.
Upravištvu naj se pošilja naprej, potrditev, izdatki i. t. d.
to je edinstven, edinstven.

Poznamo slovenski volja št. 1911.
Na planu naročila brez izdatkov upoštevajte naročila in se oči.
„Slovenski Narod“ telefon št. 24.

„Slovenski Narod“ volja v izdaji

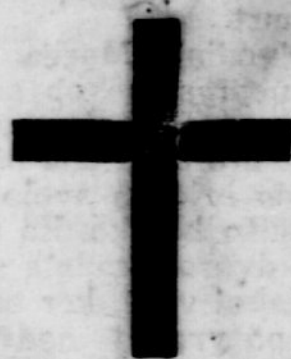
na dan izdaje:

celo leto naprej	K 20--
pol leta	K 10--
četrt leta	K 5--
na mesec	K 2--

v upravištvu naprej:

celo leto naprej	K 20--
pol leta	K 10--
četrt leta	K 5--
na mesec	K 2--

Dopis naj se pošilja. Potrditev in se volje.
Upravištvu: Kranjska ulica št. 6 (v pošiljku kova) telefon št. 24.

Cesar Franc Jožef I.

Dunaj, 21. nov. (Kor. u.)
Cesarska „Wiener Zeitung“
javlja v posebni izdaji, da je
Nj. c. in kr. apostolsko Veli-
čanstvo cesar Franc Jožef I.
dne 21. t. m. ob 9. uri zve-
čer v gradu Schönbrunnu
mirno v Gospodu zaspal.

Sredi vojnega viharja je cesar Franc Jožef po kratki bolezni umrl. Vest o njegovi nagli smrti v časih, ko bije monarhija titanski boj za svoj obstanek, mora pretresti vsako srce, mora zaboleti vsako dušo in bo tudi ne samo v našem cesarstvu nego tudi širom sveta obudila iskreno žalost, saj je ves svet tudi vzlic vojnim razmeram s spoštovanjem in občudovanjem gledal na sivolasnega nositelja staroslavne krone habsburške.

Mirno in lahko je končal cesar Franc Jožef svoje življenje v izredno visoki starosti. Kar nagloma je prišla smrt. Še pred nekaj dnevi je cesar po svoji navadi opravljal svoje v sedanjih izrednih razmerah posebno težke vladarske naloge, že bolan je še delal in skrbel za blagor domovine in njenega prebivalstva — danes pa že žalujejo avstrijski narodi, da jim je usoda vzela gospodarja še predno je končan silni boj za moč, veljavo in slavo monarhije.

S cesarjem je prebivalstvo avstrijsko - ogrske monarhije izgubilo najplemenitejšega vladarja, ki je z očetovsko ljubeznijo in neumorno delavnostjo, z veliko verno in čudovito modrostjo skrbel za procvit države in za srečo vseh narodnosti. Prav velikanski napredek monarhije za vladarja cesarja Franca Jožefa je največje zadoščenje, ki ga je dalo življenje pokojnemu cesarju, zakaj sicer mu usoda ni prizanašala. V tragičnih razmerah je izgubil sina in soprogo, tragično so končali brat in nečak, tragično je bilo, da je sredi bojnega groma cesar Franc Jožef zasedel prestol svojih dedov in da je izdihnil ob grmenju topov, sredi največje vojne, kar jih je kdaj svet videl.

Vzlic velikim dogodkom, ki so se primerili tekom dolgega vladanja cesarja Franca Jožefa, vzlic vojnem leta 1848, in 1859, leta 1866, in sedaj je bilo cesarjevo vladanje vendar pravi blagoslov za avstro - ogrsko monarhijo. V tej dolgi dobi, kar je Franc Jožef nosil cesarsko krono, se je monarhija konsolidirala, se je povzdignilo blagostanje, se je povečala kultura, se je razvila industrija in trgovina in je napredovalo kmetijstvo. Avstrija je postala moderna država v svoji notranji uredbi in obveljalo je demokratično načelo za zakonodajni zastop.

Zlasti slovenski narod žaluje po cesarju Francu Jožefu, saj se je ta narod prav pod njegovo vladno prebudil iz stoletnega mrtvila in si opomogel do samostojnega narodnega življenja. Uredbe v državi, izvršene za vladanja cesarja Franca Jožefa, so dale slovenskemu narodu možnost za narodni razvoj in je ta narod v kratkih desetletjih tako napredoval na vseh poljih in se tako razvil, da gleda brez strahu in brez skrbi v bodočnost. Mogoče je to bilo samo v okviru habsburške monarhije, samo vsled načela, ki je po pravici ljubnosti umrlega vladarja prišlo v veljavo.

Visoka je bila starost, ki jo je usoda naklonila umrlemu cesarju. Sedanja generacija avstrijsko - ogrskega prebivalstva po veliki večini sploh ni poznala drugega cesarja, kakor Franca Jožefa in zato se ga je oklepala z udanostjo in zvestobo in gledala nanj z iskrenim občudovanjem, kakor gledajo le hvaležni otroci na očetovskega poglavarja.

Cesar Franc Jožef se je rodil dne 18. avgusta 1830. na Dunaju in je torej umrl v starosti 87 let. Oče mu je bil nadvojvoda Karol, brat dobrega cesarja Ferdinanda, mati mu je bila nadvojvodinja Sofija, rojena bavarska princeznja. Vzgojitelj mlađega princa sta bila grof Bombeles in grof Coronini, in pokojni deželni glavar goriški grof Franc Coronini je bil sedaj umrlega cesarja vrstnik in prijatelj v otroških letih. Vojaško vzgojo mlađega nadvojvode je vodil polkovnik Hamsburg in da je bila dobra, se je pokazalo že leta 1848, ko se je tedaj še mlađi prestolonaslednik ob strani mrtvega Rudolfa udeležil vojne v Italiji.

V tistem letu je doživel svoj propad sistem kneza Metternicha. V oktobru je nastala revolucija, cesar Ferdinand se je odpovedal kroni dne 2. decembra in nadvojvoda Franc Jožef je zasedel cesarski prestol. Časi so bili burni, a mlađi cesar je imel izkušene svetovalce in posrečilo se je s pomočjo in udanostjo slovanskih narodnosti pod Windischgratzom, ki je ugnal Dunaj, pod Jelačićem in Stratišmirovičem ter s podporo Rusije udušiti madžarsko revolucijo in premagati Piemont. V državi je zavladal mir in odprava tlake je pridobila cesarju zlasti srčno udanost kmečkemu stanu.

Dne 18. februarja 1853. se je zgodil na Dunaju napad na cesarja. Krojaški pomočnik Libeny je cesarja na izprehodu napadel z nožem, a ga vsled duhaprisotnosti cesarjevega spremljevalca le prav lahko ranil. Takrat se je prvič jasno pokazalo, kako presrečno ljubezen in udanost si je cesar, ki je zavzel prestol v revolucijskih časih, pridobil v kratkih letih svojega dotedanega vladanja.

Malo mesecev po tem napadu se je cesar poročil z bavarsko princezjo Elizabeto, hčerko vojvode Maksa bavarskega, ki mu je povila troje otrok, nadvojvodinjo Gizelo, prestolonaslednika Rudolfa, ki je v najlepših letih umrl nenaravne smrti v Mayerlingu pri Dunaju l. 1889., star šele 31 let, in nadvojvodinjo Marijo Valerijo.

Ustava iz l. 1848. je bila vsled revolucijskih dogodkov razveljavljena ali vzlic temu so bile uvedene razne koristne reforme. L. 1854. se je Avstrija udeležila francosko - angleško - turške - piemonteške akcije proti Rusiji v toliko, da je okupirala današnjo Romunijo. To je dalo posredno povod, da so dobili Italijani leta 1859. moralčno in materijelno podporo za svoj napad na Avstrijo, vsled katerega je po krivdi Napoleona III. Avstrija izgubila Lombardijo. Usoda je to maščevala, kajti to oslabljenje Avstrije je ojačilo Prusijo in ji omogočilo, si pridobiti prvenstvo v Nemčiji in iztrgati Franciji Alzacijo in Lotaringijo ter pognati Napoleona s prestola.

Naslednja vojna l. 1859. je imela za notranje napredovanje Avstrije ugodne posledice. Padel je absolutizem, čigar nosilec je bil ministrski

predsednik Aleksander Bach in po dolgih sporih z Madžari je izšel oktoberški diplom dne 20. oktobra 1860. Ogrska je dobila zopet svojo, valed revolucije l. 1848. zapadlo ustavo, kronovine so dobile zopet svoje deželne zборе, za skupne zadeve pa je bil ustanovljen državni zbor, obstoječ deloma iz članov, imenovanih od cesarja, deloma iz članov, izvoljenih od deželnih zborov. Toda ta ustava se ni obnesla in po odstopu njenega duševnega očeta je Schmerling izdelal novo ustavo, ki je bila uveljavljena v februarju 1861. S to ustavo je postala Avstrija konstitucionalna država, a konstitucija je bila namenoma po Schmerlingu tako prikrojena, da je večino prebivalstva premenila v manjšino, iz česar so nastali dolgoletni, še danes ne popolnoma dognani politični boji, ki so v veliki meri zadrževali razvoj države.

Ti boji so bili še v prvem stadiju — Madžari, Hrvati in Benečani niso hoteli priznati novega državnega zbora — ko so nastale nove zunanje politične komplikacije. Nastala je avstrijsko - ruska vojna. V decembru leta 1863. sta avstrijska in ruska armada začeli svoje operacije, premagali Dansko in jo prisilili, da se je uklonila in odstopivši Slezvik-Holstein sklenila mir. Toda iz te skupne akcije je nastal razpor med Avstrijo in Prusijo. Bismarck, ki mu je bilo arondiranje Prusije cilj političnega delovanja, je zahteval zavojevanje deželi Slezvik in Holstein za Prusijo, dočim je Avstrija stala na stališču, da naj bosta ti dve provinci last nemške državne zveze. To nasprotje se je hitro poostriilo. Bismarck je pridobil na svojo stran Italijo nastala je vojna l. 1866. Italijanska armada je bila poražena pri Kustoci, italijansko brodogve je bilo razbito pri Visu, toda pri Kraljevem gradu je bila vojna sreča na strani Prusije. Avstrija je bila izločena iz Nemčije in je prepustila Benečijo francoskemu cesarju Napoleonu, ki jo je potem daroval Italiji.

Vojna l. 1866. je dala povod za preosnovo notranjih razmer v Avstriji. Preobvladalo je spoznanje, da treba v notranji uredbi dohiteti druge zapadne države. Belcredi je hotel državo federalistično preurediti, toda temu nasprotujoči vplivi so bili

močnejši od njega in oktobra meseca 1866. je prišel na krmilo iz Saksonske poklicani grof Beust, ki se je pogodi z Madžari in ustvaril dualizem, ki je monarhijo razdelil na dve državi, kateri imata pač skupno dinastijo, skupno armado in še nekaj skupnih zadev, ki pa sta v svojih notranjih stvarih popolnoma samostojni.

Dne 8. junija 1867. se je dal cesar v Budimpešti kronati za ogrskega kralja, malo poprej, 21. maja se je bil sešel prvi državni zbor za cis-litvanska kraljestva in dežele, januarja 1868. pa sta se prvič sešli delegaciji — ustvarjeno je bilo, kar velja od tedaj do naših dni.

Odlučno besedo v novem drž. zboru so imele nemške stranke ki so si pa nakopale nasprotje drugih strank tako, da je postalo nemško liberalno gospodarstvo polagoma nemogoče. Sporazujenja med narodi je cesar vedno želel, zato je poklical na krmilo kranjskega rojaka grofa Hohenwarta. Ta je poskušal ustvariti nove razmere in zlasti uzadovoljiti Čehe. Tudi za nas Slovence je imel namen, nekaj storiti. Toda svojih namenov vsled raznih naporov ni mogel doseči nego je moral odstopiti. Na krmilo je zopet prišla nemško-liberalna vlada.

V tem času se je vnela nemško-francoska vojna. Avstrija je ostala nevtralna, toda ko je bilo ustanovljeno nemško cesarstvo, so okoliščine zahtevale, da se je moral umakniti Bismarckov nasprotnik grof Beust in ministrstvo zunanjih del je prevzel grof Julij Andrassy, ki se je trudil poravnati med Avstrijo in Prusijo obstoječa nasprotja in dati avstrijski zunanji politiki novo smer.

Po veliki gospodarski krizi, ki je l. 1873. zadela Avstrijo, je nastal vsled rusko - turške vojne nov položaj. Pred to vojno si je Rusija zagotovila nevtralnost Avstro - Ogrske, po tej vojni pa je Avstrija dobila na berlinskem kongresu naročilo in pooblastilo, da okupira Bosno in Hercegovino. Okupaciji so se najbolj upirale nemške stranke, kar je povzročilo, da je prišlo na krmilo ministrstvo grofa Taaffeja l. 1879. in se je ž njim začela slovanski narodom nekoliko prijaznejša smer v notranji politiki.

Po izvršeni okupaciji je postalo v zunanjepolitičnem oziru razmerje med Avstrijo in Nemčijo jako ozko, ter se je razvila alianca, ki se je v sedanji vojni silajno obnesla, v notranji politiki pa so se razmere premisljale in se v narodnostnem oziru niso dale ustvariti razmere, ki bi bile zadovoljile vse narode. Cesar je vedno želel mir med narodi in imenovanje ministrstev grofa Hohenwarta, grofa Badenja in kneza Thuna bo vedno pričala, da je hotel cesar Franc Jožef, naj tudi slovanski narodi habsburške monarhije žive svobodno svoje narodno življenje in naj država pospešuje njih narodni in kulturni, gospodarski in socialni položaj. Kar so avstrijski Slovani dosegli pod cesarjem Francem Jožefom, to ostane nezbrisno zapisano v njihovih srcih.

Kar je na svetu bridkost, vse je cesar okusil, a tolažba mu je bila, da njegovi narodi poznajo njegovo očetovsko ljubezen in so mu udani v neomajni ljubezni. Kako presrečna je bila ljubezen slovenskega naroda do cesarja, o tem se je pokojni vladar prepričal, ko se je mudil na Kranj-

skem povodom 600letnice, kar je Kranjska pod vlado Habsburžanov, povodom potresa in najbolj v sedanji vojni.

Skoro 68 let je cesar Franc Jožef vladal Avstro - Ogrski. Krona mu je bila težko breme, a izpolnjeval je vladarske dolžnosti z brezprimer-no vestnostjo in natančnostjo. Vse za državo, vse za nje prebivalstvo — to je bilo vodilo cesarja Franca Jožefa.

Med vojno je umrl cesar Franc Jožef, on, ki je bil varuh in zaščitnik miru. Mnogo je bilo vojskovanja za časa vladanja cesarja Franca Jožefa, a nikdar ni bila Avstrija kriva krvoprelitja, vedno ji je bila vojna usiljena.

Ob krsti umrlega vladarja se spominjajo vsi narodi monarhije hvalnega srca vsega, kar je pokojni cesar storil zanje in za skupno domovino in so vsi edini v misli: Slava spomenu cesarja Franca Jožefa.

Zadnje ure cesarja Franca Jožefa.

V ponedeljek so zdravniki ugotovili pri cesarju lahno vnetje pljuč, kar jih je napolnjevalo z resno skrbjo. Čez dan se je sicer cesarjevo stanje nekoliko zboljšalo, toda večeraj zjutraj je bila temperatura zopet višja, cesar je bil precej izmučen. Vendar je dopolne vsrta ter zaužil zajutrek v družbi ljubljene hčerke nadvojvodinje Marije Valerieje. Nato je sprejel najvišjega dvorjanika kneza Montenuova, oba generalna adjutanta grofa Paara in barona Bolfrasa ter proti poldnevju še zunanje ministra barona Buriana. Cesar je obedoval v družbi nadvojvodinje Marije Valerieje, obed mu je teknil in po Dunaju se je bliskoma razširila vest: Cesarju je mnogo bolje.

Profesor Ortner je bil že dopolne pri vladarju, obiskal ga je v drugi ob pol 1. in privolil, da sprejme cesar notranjega ministra barona Schwartzena in v advijenci. V popoldanskih urah pa se je pričela temperatura zopet višati. Ob 1/4 na 3. je bil poklican profesor Ortner v cesarjeve sobe, katerih ni več zapustil. Nadvojvoda Franc Salvator, soproga mu nadvoj. Marija Valerieja in njuna hčerka Ela, cesarjev ljubljenc, so delali vladarju družbo.

Zdravnikom je postalo kmalu jasno, da se bolezen jako opasno razvija in da pri visoki starosti cesarjevi katastrofa ni izključena. Proti večeru je postalo cesarjevo stanje brezupno; vedno višja temperatura, oslabilje srca, pojemanje telesnih moči — vse to je naznanjalo skorajšjo smrt.

Krvavečega srca sta izdala zdravnika Kerzl in Ortner zvečer sledeči zadnji buletin: »Včeraj pri Nj. Vel. konstatirano vnetje v desnih pljučah, se je razširilo. Temperatura zjutraj 38,1, ob 2. popoldne 39,5, zvečer 39,6. Bilo 80, mehkeje. Dihanje pospešeno, 30 dihanja v minuti. Appetit neznaten. Telesna sila znatno manjša.«

Ta buletin je naznanjal Dunaju in vseh monarhij, da se pripravljajo ljubljeno cesar k večnemu počitku.

Proti 10. uri zvečer je naznanjala posebna izdaja uradne »Wiener Zeitung« pretresljivo vest, da je cesar Franc Jožef ob 9. zvečer izdihnil svojo veliko dušo.

Kakor poroča »Fremdenblatt«, so bili proti večeru poklicani v Schönbrunn vsi na Dunaju se nahajajoči člani cesarske hiše. Poleg njih so se zbrali ob smrtni postelji viso-

ki dvorjaniki, znanstveni inšpektor baron Burian in ministrski predsednik Körber. Nadvojvodinja Marija Valerieja je opravljala smrtne molitve.

Dunaj, 21. novembra. Korrespondenca »Wilhelma« javlja: Cesarjeva bolezen se je pričela v prvi dekadi meseca novembra. Cesar se je do večeraj povsem držal svojega običajnega vsakodnevnega reda in dela, v zadnjih dneh pa se je le preveč trudil, ker je navzlic zvišani temperaturi in navali kašlja sprejemal razne osebe v daljših avdijencah, pri katerih je mnogo govoril. Od 18. t. m. je apetit pojmal. Ta dan je pil cesar čašo močnega belega vina in dve mali časi šampanja ter je kadič svoj običajno smotko. Zadnje noči mu je nekoliko motil kašelj, toda ker je srce dobro delovalo in ker je bilo dihanje enakomerno dobro, so bili zdravniki še 19. t. m. pomirjeni. Tudi večeraj je cesar čez dan delal, če tudi je bil nekoliko izmučen kakor sicer, in je sprejel feldmaršala nadvojvodo Friderika v tričetrturi avdijenci. Najbližja njegova okolica pa je bila vsled njegovega stanja že v skrbeh. Nadvojvodinja Marija Valerieja zadnje dni cesarja ni več zapustila. Na Dunaj je prispela tudi starejša hčerka nadvojvodinje Gizela, prestolonaslednik in soproga sta ostala stalno na Dunaju. Do 1. ure čez polnoč je spal cesar popolnoma mirno. Pozneje ga je začel napadati kašelj. Vročica je postajala 21. novembra čez dan vedno hujša. Popoldne se je stanje tako poslabšalo, da je zvečer nastopila smrt.

Nadvojvodinja Marija Valerieja, ki je bila neprestano ob smrtni postelji svojega cesarskega očeta, se je bila pred 8. uro odpravila na zapadni kolodvor, da pričaka svojo iz Wallseeja prišedšo hčerko. Za njo pa se je pripeljal dvorni uradnik s prošnjo, da naj se takoj vrne, ker cesar umira. Kmalu po vrnitvi nadvojvodinje Marije Valerieje je cesar izdihnil svojo dušo.

Dunajsko prebivalstvo je preživelo večer v velikem nemirju; cerkve, v katerih so se vršile molitve za cesarja, so bile prenatoljene. Bojazan pa je vedno premagovala trdna upanje, da bo cesar nevarno krizo vendar le preštel. Se le proti 11. uri se je razširila vest, da je cesar umrl. Vplivala je naravnost konstantno in globoka žalost je nastala sleherni srca.

Habsburški vladarji.

Pokojni cesar je bil petindvajseti v slavni vrsti habsburških vladarjev, ki jih v naslednjem navajamo z letnico nastopa njihove vlade:

Rudolf Habsburški 1226, 22. november. Albreht I. 1282, 27. december. Friderik Lepi 1308, 1. maj. Albreht II. 1330, 13. januar. Rudolf Ustanovnik 1358, 16. avgust. Albreht III. 1365, 26. julij. Albreht IV. 1395, 29. avgust. Albreht V. 1404, 25. avgust. Friderik IV. 1439, 27. oktober. Maksimilijan I. 1493, 19. avgust. Ferdinand I. 1519, 12. januar. Maksimilijan II. 1564, 25. julij. Rudolf II. 1576, 12. oktober. Matija 1608, 29. junij. Ferdinand II. 1619, 20. marec. Ferdinand III. 1637, 15. februar. Leopold I. 1657, 2. april. Jožef I. 1705, 5. maj. Karol VI. 1711, 17. april. Marija Terezija 1740, 21. oktober. Jožef II. 1780, 29. november. Leopold II. 1790, 20. februar. Franc I. 1792, 1. marec. Ferdinand I. 1835, 2. marec. Franc Jožef I. 1848, 2. december.

sem bil tedaj še mlad in kroženje molekulov v organizmu, kar se imenuje moč čustev, se mi je zdelo edino, kar je vredno življenja. Zato sem si tudi domisljal, da mora biti nad vse slaven užitek, živeti v ljubezenski zvezi s hišino pred očmi žene, ki lahko vsak trenutek vse ugane. Zdaj sem pojmlil, kaj je to »zakonolomstvo pod lastno streho«, o katerem govori postava.

Toda videl sem samo grofovo prebeldavanje in njegovo težko premagano razburjenje, sicer pa nisem mogel dobiti nobenega vpogleda, kaj se godi med grofom in Haute-Claire, četudi sta morala biti po mojem pričanju pripravljena, da nastane zdaj in zdaj neizogibna katastrofa. Kaj se je v njej godilo? To me je tako mikalo, da sem se nehoti in nevede kdaj iz opazovalca prelevil v vohuna. Izpozabil sem se celo do grdi in nizkotnih dejanj. Če sem pri svojih obiskih na grajski postavi svojega konja v hlev, sem hlapce izpraševal o življenju grofa in grofice. A hlapci in dekle niso vedeli ničesar in niso imeli na Haute - Claire niti najmanjšega ssuma. Vse moje kombiniranje in vohunjenje bi mi ne bilo nič pomagalo, da ni nastal slučaj, ki mi je v trenutku vse razkril.

Že več tihob dva meseca sem obiskoval grofice, njeno stanje se ni hotelo spremeniti in vse bolj so se pri- klanjali moji opažanja. Danes se

Dogodki na bojiščih.

Naše uradno poročilo.

Dunaj, 21. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša:

VZHDNO BOJIŠČE.

Armadna fronta generala kavalarije nadvojvode Karla.

Zavezniki čete, ki se bore na obeh straneh Sile, so poglne sovražnika še bolj nazaj. Blizajo se Cralovi. Vzhodno od reke Alute smo se ustalili na višino južno od Scanelija. Severno od Campolunga je sovražnik nadaljeval svoje napade. Zopet so bili njegovi napori zaman.

Pri armadi generala v. Kövessa so izvršili nemški lovci v pokrajini Ludove uspešen izvidni pohod.

Fronta generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Malo bojnega delovanja.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Globok protinapad na jarek, ki so ga bile naše čete nedavno zavzele južno od Bili, smo zavrnili.

JUGO - VZHDNO BOJIŠČE.

Pri c. in kr. četah ničesar novega.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo.

Berolin, 21. novembra. (Kor. u.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan:

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadna skupina prestolonaslednika Ruprehta Bavarskega.

Naša artiljerija se je z opazovano dobrim uspehom borila proti sovražnim baterijam in oporiščem. Zivahen sovražni ogenj je ležal na naših pozicijah na obeh straneh Ancre in v gozdu St. Pierre Vaast. Nobenih infanterijskih bojev.

Fronta nemškega prestolonaslednika.

V Champagni in v pokrajini ob Mosi je v nekaterih dnevnih urah artiljerijsko delovanje oživilo.

VZHDNO BOJIŠČE.

Armadna fronta generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Ničesar pomembnega.

Armadna fronta generalobersta nadvoj. Karla.

V pokrajini Ludove (v Gozdnatih Karpatih) se je izvršilo patroljsko podvzetje nemških lovcev po načrtu; vjeli so 40 moč. Razbremenili ruski sunek v sosednem odseku se je krvavo ponesrečil. Na vzhodnem robu Sedmograške samo majhna bojna podvzjetja. Nemške in avstro-ogrške čete severno od Campolunga so zavrnile tudi ponoči večkratne romunske napade. Ob Aluti smo iztrgali v ljutem boju Romunom nekaj važnih krajev in višine z okoli. Naša

precej pogoste bolezni, ki so jo zdravniki krstili za anemijo.

Savigny in Haute - Claire sta igrala vsak svojo vlogo kakor prej, ne da bi ju motili moji vsakdanji obiski. Toda zdelo se mi je, da sta oba igralca že izmučena. Grof je slušal in v V. so o njem govorili: Ta Savigny je najvzornější vseh zakon-skih mož! Bolezen njegove žene ga je popolnoma potrla. O, ljubezen je vendar najplemenitejše čustvo.

Haut - Claire je imela utrjene roke, a ne od mnogih solza — njene oči niso morda nikdar jokale — nego od dolgih noči brez spanja. Grofova upadlost in črni rob okoli oči go-spodične Haute - Claire so imeli morda še kak drug vzrok. Razmišlju-je o teh zunanjih znakih, sem nekega poznega večera slučajno prijezdil mimo grada grofa Savigny. Ta dan nisem bil pri grofici, ker sem se zamudil pri bolniku v oddaljeni vasi. Niti vedel nisem, koliko je ura, kajti moja ura se je bila ustavila. Toda mesec mi je kazal, da je blizu pol-noči. Pod gradom je gost goščič, skoz kateri vodi cesta v V. Na naj-temnejšem delu v gozdu sem naen-krat zazlabil izreden šum. Misli sem, da haka žena nabira suhljad, a koj nato sem zllal natančneje: dva meča sta udarjala drug ob drugega. Razločil sem dobro. Občuduje moč navada, sem si rekel v mislih: Še

infanterija stoji pred Cralovo, kjer je do sedaj stalo vrhovno poveljništvo I. romunske armade.

BALKANSKO BOJIŠČE.

Armadna skupina generalfeldmaršala von Macken-sena.

Razen artiljerijskega ognja nobenih posebnih dogodkov. Constanca in Cralova sta bili obstreljavani. Naše letalske flotile so metale bombe na prometne naprave pri Buke-rešti.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Med Prespanskim jezerom in Črno tipa sovražnik s svojimi pred-njimi četami proti nemško-bolgar-skim pozicijam. Srbski sunki na po-sameznih točkah fronte ob Mogle-nici, pripravljeni od močnega ognja, so se ponesrečili. V poplavljeni ravnini Strume spopadi izvidnih od-delkov.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berolin, 21. novembra. (Kor. u.) Wolffov urad poroča 21. novembra zvečer.

V pokrajini ob Sommi močna megla. Bojno delovanje danes slabo. Cralova je zavzeta.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Kraiova zasedena

Dunaj, 21. novembra. (Kor. ur.) Armadno vrhovno poveljništvo spo-roča uradno:

Cralova, glavni kraj zapadne Vlaške, smo vzeli danes dopolne v posest.

Dunaj, 21. novembra. (Kor. ur.) Iz vojne poročevalskega stana po-ročajo: Dne 19. t. m. so razkrila po-ročila zaveznških armadnih vodstev — že del časa zelo malobesedna — bojna delovanja proti Romuniji.

Prinesla so poročilo, da si je južno krilo armadne fronte nadvojvode Karla v bitki pri Targu Jiu izvojeva-lo izhod iz gorovja in da so tudi čete generalajntanta v. Krafta, ki prodi-rajo na obeh straneh Alute, dopele do gorske reke.

Da tvorijo ti uspehi pomembno fazo v vojni proti Romuniji, izhaja iz tega, da so zavezniki čete danes dopolne vkorakale v Cralovo.

Okrog 20. septembra so začele avstro-ogrške in nemške čete gene-ralov v. Falkenhayna in v. Arza na-padati romarskega sovražnika na Sedmograškem. Sile, ki so nam bile takrat na razpolago, so bile, kar se sme danes povedati, še mnogo sla-bejše, kakor nam nasproti stoječa romunska vojska. Mimogrede ome-njeno, bi bile pač zadostovale, da drže 600 km dolgo sedmograško me-jo samo v defenzivi, v rokah dobrih voditeljev pa se jim je posrečilo v neprestanem gibanju vreči nadmoč-nega sovražnika tekem treh tednov iz Sedmograške.

Dne 12. oktobra je prekoračila neka c. in kr. gorska brigada na vi-šini 2240 m jugozapadno od Braševa sedmograško južno mejo. Dne 14. oktobra so prestopile patrolje naše

vedno gojita ljubezen na ta način. Zame namreč ni bilo dvoma, da se ob tej pozni uri borita z meči grof Savigny in Haute - Claire. Polagoma sem udarje mečev tako natančno razločil, kakor bi ju gledal.

Grad je ležal kakor zapuščen v medli mesečini. Samo eno okno na skrajnem krilu je bilo razsvetljeno, sicer je bil grad tih in temen. Iz okna, ki je vodilo na balkon, se je dobro razločevalo, kako sta borila udarjala z nogo ob tla in kako sta zvenela meča. Tako jasno se je raz-ločevalo vse, kakor da je za spuščeno zaveso okno odprto. Na robu gozdiča sem ustavil konja, da poslu-šam borbo dveh bitij, ki sta se z meči v rokah spoznala, se med me-čevanjem drug v drugega zaljubila in se ljubila z mečem v rokah še vedno.

Naenkrat je utihnilo zvonjenje in zavesa na oknu se je začela dvigati. Ravno toliko časa sem še imel, da sem skočil v senco dreves. Savigny in Haute - Claire sta prišla na bal-kon in se naslonila na železno ogra-jo. Videl sem ju jasno. Mesec je sicer izginal za gozdom, toda v sobi za ni-ma je gorela luč in ju osvetljevala. Haute - Claire je bila oblečena tako, kakor sem jo dostikrat videl v V. pri podučevanju v borenju; imela je na sebi usajst jopič in svilen triko. Enako je bil oblečen Savigny. (Dolgo pripoved.)

LISTEK.

Sreča iz zločina.

Francoski pisal I. Barbey d' Aurevilly.

(Dolje.)

Rekel sem to namenoma in pa-zil, kak utisk napravijo moje besede; videl nisem ničesar.

Dragi doktor, je odgovorila gro-fica povsem hladnokrvno, v V.-u sploh ni vojvod. Če hoče tako dekle iz službe iti, je ničesar ne zadržji. Evalija mi izvrstno streže, a če bi ji to priznanje izrazila, bi li gotovo zlorabi-la, kakor vsako tako dekle. Nič je ne zadržujem in kadar bo hotela od-iti, bo lahko odšla.

Pogovor je bil s tem končan in jaz sem si na tihem novič rekel: Gro-fica ničesar ne sluti. Celo jaz, ki sem vendar Haute - Claire na prvi pogled spoznal in ki sem jo tolikokrat videl pri njenem očetu, sem si časih mislil, da se vendarle motim, in da ta Evali-ja ni Haute - Claire. Tako je znala igrati svojo vlogo. Grof ni bil tako naraven in svoboden v laži, dočim se je Haute - Claire gibala, kakor ri-ta v vodi. Kako ga je morala ljubiti, da je naredil njega zapustila svoje

stališče v V., katero mesto je zanj pomenilo ves svet, kjer so jo vsi moški spoštovali in občudovali in kjer bi bila lahko dobila vrliga moža. Grof ji je s svojo ljubeznijo dal dosti manj, kakor ona njemu. Seveda, njegov ponos je moral trpeti, da svoji ljubici ni mogel prihraniti s službo hišine združenih ponižanj. To je bilo celo v nasprotju z njegovim značajem. Če ljubi Haute - Claire tako iskreno, da ji je žrtvoval celo svojo mlado ženo, potem bi jo bil vendar lahko odpeljal in ž njo živel v Italiji, ne da bi bila izpostavljena sramot-nemu konkubinatu. Ali lo je torej on manj ljubil, kakor ona njega? Kriva sta bila oba, to mi je bilo jasno, a kakšno je pravzaprav med njima razmerje, tega nisem mogel natančno dognati. Savigny se je vedel napram svoji ženi vzorno, a če je prišla Haute - Claire - Evalija v sobo, je bil tako zločinski previden, da bi bila vsaka druga ženska uganila, pri čem da je. Samo v samostanu vzgojena grofica ni ničesar uganila. Grof se je posebno nerodno obnašal, kadar je bilo Haute - Claire treba kaj pona-gati, Haute - Claire pa je bila vedno sigurna in nikdar plaša; zdijo se je, da neprestano izniva nevarnosti. Če je stregla pri mizi, je pogosto stori-la tako, da se je dotaknila grofova-ga tilnika ali nicoce; grof je vsaki pre-bledel in prestrašeno pogledal, če ni morda šla kaj zagnala. Bomo, ja-

sem bil tedaj še mlad in kroženje molekulov v organizmu, kar se imenuje moč čustev, se mi je zdelo edino, kar je vredno življenja. Zato sem si tudi domisljal, da mora biti nad vse slaven užitek, živeti v ljubezenski zvezi s hišino pred očmi žene, ki lahko vsak trenutek vse ugane. Zdaj sem pojmlil, kaj je to »zakonolomstvo pod lastno streho«, o katerem govori postava.

Toda videl sem samo grofovo prebeldavanje in njegovo težko premagano razburjenje, sicer pa nisem mogel dobiti nobenega vpogleda, kaj se godi med grofom in Haute-Claire, četudi sta morala biti po mojem pričanju pripravljena, da nastane zdaj in zdaj neizogibna katastrofa. Kaj se je v njej godilo? To me je tako mikalo, da sem se nehoti in nevede kdaj iz opazovalca prelevil v vohuna. Izpozabil sem se celo do grdi in nizkotnih dejanj. Če sem pri svojih obiskih na grajski postavi svojega konja v hlev, sem hlapce izpraševal o življenju grofa in grofice. A hlapci in dekle niso vedeli ničesar in niso imeli na Haute - Claire niti najmanjšega ssuma. Vse moje kombiniranje in vohunjenje bi mi ne bilo nič pomagalo, da ni nastal slučaj, ki mi je v trenutku vse razkril.

Že več tihob dva meseca sem obiskoval grofice, njeno stanje se ni hotelo spremeniti in vse bolj so se pri- klanjali moji opažanja. Danes se

prve bojašnice divjega sveta. Sedemogradija je bila osvobodjena.

V drugi polovici oktobra se prekoračile, med tem ko je ostal na vzhodni meji pri armadi generala v. Arza položaj neopremene, zavezniške čete generala v. Falckenhaina gredben Transilvanski alp. Naše gorske brigade, v svoji sestavi prava sila mnogoročne naše monarhije, — so imele na raznih točkah nalogo, da si napravijo pot. Tako je odprla 13. oktobra že imenovana brigada jugozapadno od Braševa v hrbtu pozicije pri Predealu cesto v Campolung.

Dne 16. oktobra je vzela neka druga gorska brigada na desnem bregu Alute goro Petrosu in tretja brigada je jurila preko 1962 m visokega Comarnicu proti Salatrucu, kjer so bile ravno kje drugod proste, v se je morala več dni braniti sovražnika skoraj z vseh strani ter je bila le z ozko gorsko potjo v zvezi z glavnimi nemškimi četami.

Teden pozneje, dne 23. oktobra, ko je neka divizija honvedov zavzela Predeal, so stopili zavezniški rudi v pokrajini Szarduk na romunska tla. Preizkušene bavarske čete so si izvojevale skupaj z novo formirano avstro-ogrsko skupino pot v sovražno deželo.

Med tem so se Romuni silno trudili, da bi zopet dobili iniciativo. Enotnega načrta ni bilo spoznati, vendar so na vseh prelazih dežele s priznanja vredno hrabrostje napadali ter metali brez izbire skupine, ki bi klic na pomoč so imeli poleg izpremembe v vrhovnem poveljništvu romunske vojske pred vsem tla uspeh, da so Rusi začetkom novembra nadomestili romunske čete v odseku zapadno od Ocue. Tudi na ta način dobljene sile so stopile po večini na severnem Vlaškem v boj.

Tri tedne in delj se je vršila na južnih pobočjih Transilvanskih alp napeta borba. Zdaj pa zdaj si je priboril sovražnik krajevne uspehe, zavezniški pa so dobili končno nadvlado.

Ob Silu se je začel plaz s prebitjem sovražne fronte severovzhodno od Targu Jiuja premikati. Ravno kar imenovani kraj, ki leži na izhodu iz gorovja, je ležal že 16. t. m. za našo fronto.

Dne 18. t. m. smo dospeli do železnice od Verciorove proti zapadu, dne 21. pa smo zavzeli Craiovo.

Tudi zavezniške čete bavarskega generala Krafft von Delmensing na so bile med tem delovale. Višine južno od kraja Suici, katerih so se polastile, leže 12 km od Rimnika Valceje, zraven katerega mesta prehaja reka Aluta v vlaško hribovje.

Skupina pod Braševom stoji 12 kilometrov severno od Campolunga in 15 km severno od Sinaje.

Sovražnik je pustil v času od 10. do 18. novembra v naših rokah nad 20.000 vjetih, kar gotovo odgovarja skupni izgubi 50.000 mož v enem tednu. Izgubili so od bitke pri Braševu sem v bojih proti zmagovito prodirajočemu južnemu krilu pod vrhovnim poveljništvom prestolonaslednika nadvojvode Karla stoječih čet, najmanj dva armadna zbora, kar pomeni izgubo, ki je ne bo mogel tako lahko nadomestiti.

Taka je za verolomnega sovražnika vojna, ki si jo je — nahujskan od štirih velesil — predstavljal kot vojaški sprehod.

Združene armade so včeraj dopoldne osvojile glavno mesto zapadne Vahalijske, Craiovo. Na fronti severno črte Rarnicu - Valcea (ob Aluti) — Campolung se sovražnik še vedno luto brani. Njegov položaj je jako čuden. Avstrijske in nemške čete stoje s tem, da so zasedle Craiovo že nad 80 km južno omenjene romunske fronte in Romuni se v dolini reke Alute sploh ne morejo več gibati proti jugu, temveč bi se mogle umakniti le še proti jugovzhodu na Bukarešto. Ako Romuni navzlic temu vztrajajo, pričakujejo očitno zboljšanje položaja. Kako naj se to zgodi, je uganka, zlasti če pomislimo, da se razvija položaj, kakor pravilo naša poročila navzlic nekoliko neobičajni operativni konstalaciji povsem po načrtu.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

21. novembra. Romunska fronta. Sovražnik je razstrelil svoje transportne ladje, ki leže za otoki ne daleč od Kalabata, z bombami. Slaboten artiljerijski ogenj sovražnika proti Silistriji, Oltini, Rašovi in Crnivodi. V Dobrudži slabotno artiljerijsko delovanje in boj med izvidnimi oddelki in stražami. Ob obali Črnege morja sta bombardirala danes jutraj dva ruska torpedna rušilca zrakski svetilnik Eminah in dopoldne mesto Constanța. Naša artiljerija je prisilila sovražne ladje, da so se takoj umaknile na odprto morje.

Rusko uradno poročilo.

19. novembra. Romunska fronta. Na Sedemogradiju je sovražnik v dolini Jiu in Alute napadel z močnimi četami ter potlačil romunske čete nekajdes proti jugu naprej. V dolini reke Targuici so proti Romuni v ofenzivo in zavzeli nekaj višin. — Z donavalske fronte ni poročati ničesar pomembnega.

Nova bitka nad Bitoljem.

Levo krilo Sarraillove armade, sestojede iz 3 francoskih in 6 srbskih divizij je pritiskalo za umikajočimi se Bolgari in Nemci ter je že zadelo na njih nove pozicije severno Bitolja. Tam se razvijajo novi veliki boji.

V poročilih o bojih v Makedoniji proslavlja francosko časopisje s pretiranimi besedami zavzetje Bitolja, kateri se označa za sedanje glavne mesto srbskega kraljevstva, katero se ima vzpostaviti. Časopisje govori tudi že o zopetni državni samostojnosti osvobodene ozemlja in poroča, da se srbski poslanci v kratkem preselijo v Bitolj in prične tam svoje parlamentarno delovanje. Pasičeva vlada je ukrenila že vse potrebno, da se omogoči zborovanje srbske skupščine na srbskih tleh v najkrajšem času.

Sofija, 21. novembra. (Kor. ur.) »Agence telegraphique bulgare« poroča: Zalostna vest o zavzetju Bitolja po sovražnikih ni napravila na Bolgarskem onega vtiska, ki so ga pričakovale države entente, ki so upale, da bodo s tem zasedenjem zlo-mile gopum armade in prebivalstva dežele. Javno mnenje, ki z napeto pozornostjo sledi razvoju, je bilo že delj časa na to pripravljeno. Časopisje je enodušno mnenja, da Francozi in Srbi vsled zasedenja mesta v nobenem pogledu niso na boljšem, ker se dviga za Bitoljem gorovje, ob katerem si bo sovražnik razbil glave.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

21. novembra. Makedonska fronta. Sovražni aeroplani so metali bombe na naše pozicije pri Orfanu in na mostove pri Boku, niso pa dosegli uspehov.

Italijanska vodilna vloga v Makedoniji.

Stockholmski listi poročajo iz Pariza: Italija bo igrala v doglednem času veliko vlogo ob makedonski fronti. V Parizu se zatrjuje, da bo prevzel vojvoda Aosta v Makedoniji vrhovno poveljništvo ter nastopil na čelu velike italijanske armade.

Bitka ob Sommi.

Wolffov urad prinaša z vojaške strani tale razmotrivanja:

Delni napadi zadnjega tedna niso angleško-francoske vojske spravili naprej. Dasiravno so se postavili lastni listi proti temu načinu bojevanja ter pokazali, da na ta način ni mogoče doseči uspehov, so vendar poskusili Angleži z naskoki svojih kolonijalnih čet v masah. Ni pa misliti, da bodo dolgo vztrajali pri tej metodi, ker so stali napadi 18. in 19. t. m. Angleže naravnost ogromne izgube.

Švedski stotnik Hoerregaard šteje, da so izgubili Angleži zadnje mesece za vsak pridobljeni kilometer 46.000 mož ter računa, da so izgubili Angleži od 1. septembra do 1. novembra najmanj 600.000 mož.

Podobno tudi Francozi niso imeli pretekli teden nobenega uspeha.

FRANCOSKO URADNO POROČILO.

20. novembra popoldne. Na celi fronti razmeroma mirna noč. 20. novembra zvečer. Precej močno delovanje sovražne artiljerije severno od Somme in v odseku Douaumont. Z ostalih front ni poročati ničesar.

Belgijsko uradno poročilo.

20. novembra. Artiljerijski boj v okolici Dixmuidna in Boesingha, kjer so se odigravali tudi boji z bombami.

ANGLEŠKO URADNO POROČILO.

20. novembra popoldne. Nobene izpremembe položaja.

20. novembra zvečer. Na bojišču ob Ancri in ob Sommi je obstreljeval sovražnik danes Beaumont - Hamel in okolico Queudecorta. Zadnjih 24 ur smo vjeli nadaljnjih 80 mož.

Verdun.

Iz Berlina poročajo o položaju pri Verdunu in ob Sommi: Če se francoska poročila bahajo s tem, da je trdnjava Verdun zopet taka, kakršna je bila pričetkom naše ofenzive, potem očitno vara, kar so utru-

bi se trdnjavo brezposelne razveljavila. Duvaj, ko je bilo mogoče Verdun osvojiti, bi bil trdnja nepredelna proti Nemčiji, ne za to valja misliti in se ne povrniti tako kmalu zopet.

Nemška protiofenziva na zapadu?

»Petit Parisien« pravi, da pripravljajo Nemci na zapadni fronti protiofenzivo. Nemci bodo svoje napade zlasti naperili proti Douaumontu. Nemci obstreljujejo s svojimi najtežjimi topovi francoske pozicije s tako silo, da spominja streljanje na dneve velike ofenzive pred Verdunom.

Boji na morju.

»Deutschland«.

Amsterdam, 21. novembra. (K. urad.) Listi poročajo iz Novega Jorka, da so »astmiki« »Deutschland« položili za ladjo 87.000 dolarjev, ker je bil izdan na podlagi procesa, ki se bo vršil, ukaz, da se podmorska ladja zadrži. »Deutschland« sme torej sedaj vsak čas zapustiti pristanišče v New Londonu.

»Deutschland« le slučajno poškodovana.

Köln, 20. novembra (Kor. urad.) »Kölnische Zeitung« poroča iz Washingtona: Zdi se, da je bila nezgoda podmorske ladje »Deutschland« le slučajna. Tri ladijske plošče so vtisnjene, na splošno je pa ladja nepoškodovana. O preiskavi glede ladijske vlačilke se ničesar ne izve. Odhod »Deutschland« se bo radi zaslišanja glede odgovornosti za nekaj dni zakasnil.

Največji italijanski tovorni parnik zgorel.

Rotterdam, 21. novembra. Največji italijanski tovorni parnik »Miliaccio«, ki je vozil iz Novega Jorka municijo in vojni material za italijansko vlado v Genovo, je blizu Azor zgorel. Ladja je nosila med drugim skoro 3900 zabojev eksplozivnih snovi, 400 zabojev bojeve žice, okoli 1900 zabojev čevljev za armado, nadalje avtomobile in dele avtomobilov. Nadaljnji poročil o usodi parnika še ni.

Potopljene ladje.

London, 18. novembra. Lloyd javlja: Portugalska jadrenica »Emilia« in danska ladja »Fenja« sta bili potopljeni.

Pariz, 18. novembra. (Kor. ur.) »Petit Parisien« javlja iz Havra: Angleški parnik »St. Leonards« (2860 ton) se je pred pristanom ponesrečil. Moštvo je rešeno. Po poročilu istega lista iz Bresta je zadel angleški parnik »Lake Michigan« na mino in je bil od druge ladje spravljen v Brest.

Poslaniki izgnani.

Atene, 20. novembra. (Kor. ur.) Reuter. Zavezniški so zahtevali, da se avstrijskemu, nemškemu, bolgarskemu in turškemu poslaniku izroče potni listi. Vlada smatra to zahtevo kot nesprejemljivo. Vršil se je kabinetni svet pod predsedstvom kralja, da razpravlja o tej zadevi. Kralj je za jutri ob 10. dopoldne sklical kronski svet. Vlada veliko razburjenje, ker so zavezniški zahtevali, da morajo sovražni poslaniki v sredo odpotovati.

Amsterdam, 21. novembra. (K. urad.) Reuter poroča iz Aten 20. novembra: Avstro - ogrski, nemški, bolgarski in turški poslaniki morajo iti na parnik, ki se jim bo dalna razpolago, sicer se bodo siloma odstranili. Admiral Fournet jim je to direktno sporočil. Kralj je odklonil vsako odgovornost. Špansko poslaništvo prevzame varstvo nemških podanikov, ameriško poslaništvo pa varstvo drugih podanikov. Atenski poročevalec »Times« poroča, da je admiral Fournet v nedeljo ob 7. zvečer poslal poslanikom centralnih držav noto, v kateri izraža željo, da poredko zapuste mesto. Najbrže jih bodo z vojno ladjo prepeljali v Dedeagac.

»Corriere della sera« poroča iz Aten 20. t. m.: Poslaniki Nemčije, Avstro - Ogrske, Bolgarske in Turčije, katerih odstranitev je admiral Fournet zahteval, bodo šli na zaplenjeni bivši Lloydov parnik »Marienbad«. Položaj smatrajo za zelo kritičen.

VZNEMLJIV POLOŽAJ V ATENAH.

Amsterdam, 20. novembra. (Kor. urad.) »Times« poročajo iz Aten: Mistrski svet je odločil, da ni mo-

goče svetovati zahtevam zadnje note admiral Fourneta po izročitvi topov, pušk, granat in železnih vozov. V vojaških krogih se odzivno trdno odločijo to za vsako oceno preprosti. Položaj je vznemirljiv, zlasti z ozirom na mestop zveze rezervistov. Zdi se, da je francoski ministrijski predsednik Briand v soboto kralju brzojavno svetoval, da naj se oprosti slabih vplivov in zopet stopi v prijateljske stike z entento, ne da bi pri tem opustil nevtralnost. V nedeljo je sprejel kralj v avdijenci admiral Fourneta.

Nove entente čete v Pireju.

Iz Aten poročajo, da se nove čete entente že izkrcavajo zopet v Pireju. Entente ladje so odpadle iz Solunskega zaliva proti Atenam.

Vojna z Italijo.

Italijanske oficirske izgube.

Dunaj, 20. novembra. (Kor. ur.) Iz vojnoporočevalskega stana: Po neki privatni statistiki imajo Italijani od izbruha vojne mrtvih: 11 generalov, 128 polkovnikov in podpolkovnikov, 194 majorjev, 1014 stotnikov, 882 nadporočnikov in 3248 poročnikov. — V dobi od 1. do 18. novembra so padli: 3 polkovniki in podpolkovniki, 4 majorji, 27 stotnikov, 29 nadporočnikov in 70 poročnikov.

Carcano in Raineri v Londonu.

Lugano, 20. novembra. (Kor. ur.) Zakladni minister Carcano in aprovizacijski minister Raineri sta odpotovala iz Pariza v London.

DROBNE VESTI IZ ITALIJE.

Signora Filomena Coroini, prva italijanska vojaška kirurginja, je pridružena na fronti v službovanje 9. armadnemu zboru. — Sindikat italijanskih bank prevzame rusko posojilo za izplačevanje v Italiji oddanih ordrov. — Veliki milanski trdki z gumijskim blagom Pirelli je prepovedano izvršiti kontrakte, katere je sklenila trdnika filijalka z nemškimi trdnkami Španije. Pirelli je italijanski senator in solastnik »Corriere della sera«.

Razne politične vesti.

= Jagov prosil za odpust. Berolin, 21. novembra. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: Kakor čujemo, je zaprosil prvi državni tajnik zunanjega urada državni minister v. Jagov iz ozirov na svoje zdravje za svoj odpust. Za njegovega naslednika pride v postev državni podtajnik Zimmermann.

= Nemški zakon o civilni vojni službi. Berolin, 21. novembra. (K. ur.) V današnji seji zveznega sveta so pritrdili načrtu zakona o domovinski pomožni službi.

= Agitacija na Nemškem. Napsprotniki nemškega kanclerja Bethmann-Hollwega še ne mirujejo. Zdj razširjajo po celi Nemčiji letake, v katerih zahtevajo, naj postane bivši vrhovni poveljnik nemškega bro-dovja veliki admiral Tirpitz državni kancler.

= Nemški glas o ruskem protestu proti ustanovitvi Poljske. »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše: Ruska vlada protestira po svojih diplomatičnih zastopnikih proti vzpostavitvi kraljevine Poljske. Ona izjavlja, da je ta akt kršenje mednarodnih pogo-dov, na katere ste slovesno prisegli Nemčija in Avstrija. Najbrže hoče namigavati ruska vlada s tem na pogodbe dunajskega kongresa. Vendar pa se ne glede na to, da so te pogodbe vsled cele vrste vojn preluknjane, iz gotovega vzroka izraža neodločno in skrivnostno, kajti direktno namigavanje na dunajski kongres bi takoj spomnilo vsakega historično naobrazenega človeka, da tu poljska dežela nikakor ni bila priključena kot nova provinca ruski državi, ampak da je bila ravno obratno s privoljenjem vseh evropskih držav ustanovljena kraljevina Poljska in izročena krona tega kraljevstva carju vsled njegove vojaške premoči in ne morda na podlagi kakih evropskih pogodb. Najmanj na podlagi slovesno prisreženih pogodb je potem Rusija pogotnila samostojno kraljevino Poljsko, jo oropala korak za korakom samostojnosti, tako da je izginilo končno celo ime Poljska in je ostala samo gubernija ob Vistli. Obe cesarski državi torej z ustanovitvijo poljske države niste kršili dunajskih pogodb z 1815, ampak se nasprotno vzpostavili državno-pravne temelje iz leta 1815, ki jih je Rusija nasilno odpravila. Da se bodo, kakor je bilo čitati v nekem drugem poročilu. Poljaki, ki prostovoljno hite pod orožje, da branijo svojo narodno svobodo proti

povratni ruskega nasilnega gospodstva, bodi prosti lastni domovini, to je življenje in obdobja, s katero gotovo ne sodimo niti v Rusijo, najmanj pa narodi, ki imajo smisel za narodno svobodo.

= Nemški jezik v zasedeni Galiciji. Ruski vojaški generalni gubernator zasedene Galicije je sporečil prebivalstvu, da sme na podlagi sklepa občinskih svetov ustanoviti polovne šole, v katerih se sme poučevati v vseh deželah jonskih masen v nemščini.

= Optimizem v vojni. Osmorad baron Freytag - Loringhoven, šef namestnega generalnega štaba nemške armade je napisal v »M. N. N.« pod naslovom »Optimizem v vojni« zanimiv članek, v katerem pravi m. dr.: Optimizem je predpogoj velikega čina. V odlični meri je bil optimist kralj Friderik Veliki, ki bi se sicer ne mogel vzdržati v sedemletni vojni. Optimisti so bili možje, ki se pred sto leti iztrgali Francije iz ponižanja. Tudi današnja nemška armada ne pozna negativnih mož, njo obvladuje pozitivna volja do zmage. Drugače je v zaledju. Ljudstvo sicer zaupa armadi in njenim voditeljem, toda pogled se le prerad obrne na posameznosti. Težkoče in pomanjkanje, ki jih ljudstvo sicer hrabro prenaša, porajajo pri nekaterih razpoloženje, ki ne pripusti, da bi se razvila upal-polna zavest. Ne bilo prav, ako bi to prezrli. Na drugi strani pa je res, da so se stvari razvile še vedno mnogo ugodnejše, kakor smo se bali. Angleški istradalni načrt se je izjalovil. Malodušnost, ki jo ponekod opažamo v domovini, izvira deloma iz nepoznanja razmer na fronti. Kdor ni videl vojne tam zunaj na bojišču, ta ima mnogokrat prav napačne nazore. Celu prehodno prenehanje kake operacije se mu zdi neuspeh. Posamezen neuspeh je že znamenje, da bo šlo slabo. Take ljudi je označil maršal Blücher kot »Trübsal - Spritzen«. Pomisliti je treba, iz kakšnih stik se je rešil Friderik Veliki! Bil je v položajih, ko je moral »svojo dušo s palico pretepsti«, da jo je obvaroval poloma. Blücher in Onise-nau sta morala pretrpeti najhujše čase, njih duh vlada tudi v današnji nemški armadi. Nemška domovina naj se zaveda doseženih uspehov na bojiščih, naj spozna, da ni pretirah optimizem, če zre po tolikih usehih polna zaupanja v bodočnost. Da ne postanemo pesimisti, se moramo obvarovati nevarnosti sugestivnih vplivov, ki je danes posebno velika. Vele mesta vplivajo s svojim razpoloženjem posebno škodljivo. V njih se rode pretirane govorice, ona podpirajo generaliziranje sodb in pritožb, ki so morda v posameznem slučaju upravičene, generalizirane pa podajajo popolnoma napačno sliko dejanskega položaja. Toli slavljena nemška objektiviteta je škodljiva, ako povzroča mnenja, ki so sovražniku mnogo preveč ugodna, ki preze njihove slabosti ter tako depri-mirajo lastno upalno razpoloženje. Nemški narod se mora v teh težkih časih zateči k ognjevitemu optimizmu Blücherja in Onise-naua. Ako naj vlada v armadi, potem mora vladati tudi doma.

= Boselijevega kabineta pred padcem? Dočim se »Italije« boji, da bi utegnili socialni demokratje v parlamentu, ako se otvori, pritiska k nim razkriti in razviti težke obtožbe, sodi »Avanti«, da je sploh šele vprašanje, ali bo parlament otvorjen ali ne in napoveduje celo »skorajšnji padec Boselijevega kabineta«.

= Čas za mjr. Amsterdam, 21. novembra. (K. u.) Londonskim »Times« poroča njih newyorški poročevalec: Newyorške »Times« zastopajo odkrito mnenje, da je prišel čas za sklepanje miru. Newyorške »Times« prinašajo vrsto člankov, ki izvirajo, kakor trdi list, izpod londonskih peres, ki jih priznavajo na obeh zemeljskih polobah. Londonske »Times« pripominjajo k temu, da velja za Anglijo slej kot prej beseda, ki jo je govoril Asquith nedavno v Guildhall.

= Zahteve francoskih žen. Društvo za pravice francoskih žen zahteva kot podlago bodočega miru: 1. Priklonjenje Alzacije in Lotarinske ter vsega levega obrežja Rena Francoski. 2. Nemško zvezo z Avstrijo pod protektoratom entente. 3. Odstranitev nemške in avstrijske armade. 4. Prepoved za vsakega Nemca in Avstrijca, da ne sme biti samostojen poljedelski, obrtni ali trgovski podjetnik, samo kot uslužbenec v Nemcih in Neavstrijcih se smejo pri-pustiti. Na ta način dobljeni dobiček naj poplača vojno odškodnino. 5. Nemci in Avstrijci ne smejo prestopiti francoskih tal, nobeden ne sme dobiti tam državljanstva. 6. Najkrajše varstvene carine na meji Nemčije in Avstrije v prilog entente.

Vesti iz primorskih dežel.

Vodstvo zavoda Sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano je poslalo »Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani« 140 kron, nabranih v tamšnjem zavodu. Slavnemu vodstvu in vsem blagim darovateljem izreka tem potom najtoplejšo zahvalo »Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani«.

Naznanilo beguncem, ki iščejo stanovanj. Podpisani razpolagam s precejšnjim številom stanovanj, katera sem preskrbel na Slovenskem Štajerskem. Povsod poleg stanovanj se dobe tudi zemljišča za lastno pridelovanje. Pozivljamo vse one, ki so v ozadju kot pribežniki, naj se naznanijo na moj naslov. Vsaka družina naj naznani, ali se hoče takoj preseliti, ali hoče in more počakati pomlad. Dosedaj je največ stanovanj v Dravski dolini nad Mariborom. Naši ljudje si morejo tam dobiti dela pri kmetih ali pri drugih podjetjih. Građe se tam električne naprave, so velika lesna podjetja ter druge tovarne. Delavci iz teh družin, ki se tam nasele, dobe delo pri teh podjetjih in žive. Za živila drugih se dobe listki. Živila se kakor povsod težko dobe, zato je naj vsako vzame s seboj, kar more. Za prihodnje pa naj si preskrbi sam, da kolikor mogoče pridela (krompir, fižol, ječmen). Kdor ima kravo, naj jo vzame s seboj, lažje se dobi seno kot mleko. Svarim družine, naj ne hodijo od tam, kjer so, na priporočila voljakov, ki jih pošiljajo na svoj dom. Sam sem prepričan na Kranjskem in Štajerskem, da takšni večina slabo nalete. Voljak, ki sam občuti vojske gorje, ima dobro voljo in srce, gre tudi iz hvalečnosti, ki jo ima do našega ljudstva, pri katerem je užival nad leto dni gostoljubnost ter se čutil domačega. Njega svojci pa ne vedo tega, ker sami niso nič skusili, zato je navadno mislijo drugače ter se ne brigajo za nesrečo drugih. Za stanovanja in zemljišča v glavnem še ni pogojeno. Lastniki so povsod obveščeni, da se pogode s strankami, ko pridejo. Povsod se je pogodilo določeno, toliko plačam jaz tebi, toliko ti meni, če pri tebi delam, malo ali dosti, pa določeno. O vsem tem so lastniki že obveščeni. Stanovanja so povsod posebej in ne v družini. Imamo dosedaj dovolj vzgledov, da v družini pri drugih ni nič. Povsod same pritožbe. Gospodari in najemniki tožijo, da se jim godi krivica. Priporočam pa, da družine delajo za enako plačo ali odškodnino v prvi vrsti pri gospodarju, od katerega imajo hišo ali zemljo v najemu. Priporočam pa povsod potrpljenja in vljudnega obnašanja s domačini. Res, kdor je bil 14 mesecev v vojski, gotovo nima svojih živcev v redu. Pa vendar izmed vseh grozot, ki smo jih prestali in iz najhujšega zla, ki nas je moglo zadeti, nam je iskati vendar najboljšega izhoda, ki je mogoče. Na moj naslov se lahko obrnejo tudi boljše družine ali posamezniki, na razpolago je več gospodarskih stanovanj, glede preselitve in tudi oni, ki hočejo si odposlati opravilo, duhovni, uradniki in si plačevati stanovanje za slučaj sile. Piše se: Taceo, pošta Št. Vid nad Ljubljano. Kdor pride osebn, se vozi na postajo Višmarje pri Ljubljani. Ivan Mermolja, zaupnik dunajskega odbora za begunce z juga.

V ruskem vjetništvu se nahaja Fran Jerončič, št. Peter, Alja, Kanal na Goriškem, in sicer je v Kijevski guberniji, Lebedin zavod, la. ekonomija, Rusija. Ne ve nič o svoji družini, odkar je izbruhnila vojna z Italijo. Prosi rojake, sosede in prijatelje, kdor bi kaj vedel, naj bi mu blagovolil naznaniti. Jerončič je v ruskem vjetništvu od 21. oktobra 1915; poroča, da je zdrav.

Goriška kmetijska vprašanja. Sladkor za popravo vina in na pravo petijota. Trgovsko ministristvo je izdalo sredi avgusta za vinorejce važno naredbo, katero pa je gotovo marsikdo prezrl, ker je izšla ravno v kritičnih dneh, ko je ljudstvo iz mnogih občin zapuščalo svoje domove. Trgovsko ministristvo je ugodilo prošnji goriškega deželne odbora, da se rok za prijavo potrebnih množin sladkorja podaljša za Goriško izjemoma do 15. septembra in so bili takoj obveščeni o tem poklicani faktori. Deželni odbor je podal vladi tudi najni predlog, da zviša množino sladkorja za vsak hektar petljota od 6 na 12 kg. Glede se na to dohajale poleti pritožbe, da se rekvirira seno po 7 K za 100 kg, v drugih deželah pa se je plačevalo meterski stot 12—13 K. Deželni odbor se je v varstvo kmetovalcev, da ne bodo imeli škoda, obrnil na tržaško namestništvo, katero je ugodilo predlogu za zvišanje cene sena na oni

znesek, ki velja za sosednje kromovine. Glede rekviriranja živine se je obrnil deželni odbor na namestništvo radi nejednakega postopanja. Namestništvo je vpoštovalo predlog in dalo navodila okrajnim glavarstvom v Sežani, Ajdovščini in Tolminu, kako naj postopajo pri rekviriranju živine. Glede vinske cene se je obrnil deželni odbor do namestništva, naj se cena določi takoj po trgatvi, da ne bodo trpeli manjši vinogradniki in bi bila pozneje določena cena v prilog samo premožnejšim vinogradnikom.

Za goriške ljudskošolske učitelje. Goriški deželni odbor je predložil spomenico učiteljev iz šolskih okrajev goriškega, tolminskega, tržaškega in gradiščanskega za ublaženje bednega položaja tega učiteljskega c. kr. centralni vladi potom tržaškega namestništva s priporočilom, da dovoli okrajnim šolskim zagolam primerne dotacije, da bodo mogli dovoliti učitelstvu draginske doklade za vojno dobo. Deželni odbor sam take doklade ne more dovoliti, ker je v to kompetenten edino le deželni zbor. Deželni šolski svet je predložil vladi konkretne predloge. Draginska doklada naj bi znašala 140—500 K za vsako učiteljsko moč. Skupni trošek bi znašal 88.000 K.

Inkameracija deželne davščine na pivo. »Deželna uprava«, glasilo goriškega deželne odbora, poroča: S cesarsko naredbo z dne 27. avgusta t. l. se je zvišal s 1. septembrom 1916 državni davek na pivo od 34 v na 1 K 10 vin. in obenem so se opravile deželne davščine na požitke piva, ki so se nadomestile z dotacijami iz državnih sredstev. Za dežele je ta reforma v finančnem pogledu ugodna. Deželni zakon z dne 14. marca 1910, dež. zak. št. 15 določa glede naše dežele, da zakon neha veljati, kakor hitro bi se deželnemu zalogu za Goriško - Gradiščansko nakazal iz državnih sredstev letni znesek, ki bi ne bil nižji od čistega letnega dohodka, ki ga prejme dežela na davščini na pivo v neposredno preteklem letu. Dohodek od davščine na pivo je bil vsled vojnih dogodkov leta 1915. pičel, dosegel je namreč le vsoto 221.823 kron in 1913. leta 255.059 kron. Z zgoraj omenjeno naredbo je zagotovljena našemu deželnemu zalogu dotacija 90.000 kron za dobo od septembra do konca decembra 1916 in 270.000 kron za leto 1917., kar znaša več kakor čisti dohodek od davščine na pivo leta 1915. in tudi več nego letni dohodek zadnjih treh let. Reforma državnega davka na pivo je koristna tudi okrajnim šolskim zagolam in šolskemu zalogu mesta goriškega. Temeljem člena III. zakona, ki se tiče ureditve pravnih razmer učiteljskega osebja mora plačevati deželni zalog okrajnim šolskim zagolam v delno kritje potrebščin za učiteljske plače ono vsoto, ki se je v dotičnem okraju prejela od 3 krone presegajoče davščine na pivo. Ker znaša ta davščina 4 krone, je deželni odbor v svoji seji z dne 9. septembra 1916 sklenil, plačevati okrajnim šolskim zagolom četrtino državne dotacije, določene za našo deželo in razdeliti znesek 22.500 K za mesec september do vsejši december 1916, in znesek 67.500 kron za leto 1917 med posamezne okrajne šolske zagole, to pa na podlagi nakazil v letih 1911., 1912. in 1913. Ta sklep je bil odposlan c. kr. vladi, da mu izposluje najvišje potrdilo.

Izvoz vina iz Dalmacije je urejen tako: Izvoz v avstrijske dežele se bo vršil na privolitev politične oblasti, izvozu na Ogrsko, v Bosno in Nemčijo pa so stavljene težkoče v svrhu, da se za izvoz kvantuma vina osigura uvoz kvantuma druge nam potrebne hrane iz teh dežel.

Kdo kaj ve? Alojzija Švara iz Tomačevce na Krasu išče svojega moža-vojaka; zadnji njegov naslov je bil: Avgust Švara, Zugführer, XII. Feldkompagnie, Inf. Rgt. 97. Zanj je bil na ruskem bojišču. Kdor ve za njegov naslov, prosim, naj me obvesti pod naslovom: Alojzija Švara v Metliki h. št. 112 na Kranjskem. Stroške plačam.

Kdo kaj ve? Marija Frančeskin iz Gornje Vrtojbe, begunka za časa par mesecev, je izginila in se ne ve kam, pa je njen sin Anton Vug, skladiščni delavec v Celju, zelo v skrbeh zanjo in prosi, če kdo zanjo ve, naj sporoči na zgornjši naslov.

Razpisana je štipendija v znesku 600 K ustanove bivšega deželne glavarja grofa Franca Coronini-Cronberga, ustanovljene v spomin na 40letnico vladanja cesarja Franca Jožefa I. Pravico do tega štipendija imajo ubožni dijaki na vseučilišču ali na enakem učnem zavodu v tuzastvu (univerza, tehnični zavod ali zemljedeljska visoka šola), ki so pristojni v deželo Goriško - Gradiščansko. Štipendij se podeli za sedaj le za eno leto. Prošilci naj predložijo svoje pravilno opremljene prošnje dežel-

nomu odboru do 10. decembra t. l. Prošnje, ki so bile predložene temeljnemu natečaju z dne 5. septembra 1916 št. 5550 za štipendij v enakem znesku in iste ustanove ohranijo veljavnost tudi za prijujoci natečaj.

Peto vojno posojilo.

Svetovna vojna se nadaljuje. Nemčija in Avstro - Ogrska zmagujeta neprestano in prav nič ni dvomiti da se bo vojna končala s popolno zmago nad sovražniki. Za nadaljevanje vojne pa treba denarja, saj stane veliko. Hvala bogu in štedljivosti, delavnosti in požrtvovalnosti avstro - ogrskega prebivalstva se je v naši državi še vsako vojno posojilo sijajno obneslo in ne dvomimo, da se tako obnese tudi peto vojno posojilo. V zavesti, da je premagan Rusov in Angležev, Francozov in Italijanov ter Romanov zagotovljeno, pojde običajno podpisovat vojno posojilo.

Za podpisovanje petega vojnega posojila so določeni sledeči pogoji: 1. Subskripcijska cena znaša za štirideset let tekoče, davka proste države zadolžnice, ki se bodo obrestovale s 5 1/2 odstotki in amortizirale 92-50%, za davka proste, 1. junija 1922 vračljive s 5 1/2 odstotki obrestovane državne blagajniške nakaznice 96-50%. Podpisovanje se zgodi s formulirji, ki se dobe pri vseh podpisnih mestih, zgodi se pa tudi lahko brez formularja pismenim potom na primer v sledeči obliki: »Na podlagi razglašene o državnem vojnem posojilu podpisem na peto vojno posojilo nominalno ... kron štiridesetletnih s 5 1/2 odstotki obrestovanih državnih zadolžnic, ki se bodo amortizirale in se zavežem jih prevzeti in poplačati, kadar se mi izroče. Obnem pošiljam na račun ... kron.«

Za drugo obliko vojnega posojila, namreč za podpis na davka proste 5 1/2 odstotne in 1. junija 1922 vračljive državne blagajniške nakaznice se napravi enak obraz in se imenuje samo imenovanje papirja.

Čim poteče podpisni rok, bodo podpisniki takoj obveščeni, koliko jim je bilo na njihov oglaš odkazanih vojneposojilnih papirjev.

Someščani!

Avstrijo je zadel največja nesreča.

Naš preblagi oče in gospoder, presviti cesar Franc Jožef I. je preminul.

V viden znak naše globoke otroške žalosti razobesimo vsi žalne zastave, ki naj vise do vstega dneva pogreba.

V Ljubljani, 22. nov. 1916.

Župan:
Dr. Ivan Tavčar.

Dnevne vesti.

— Žalna seja ljubljanskega občinskega sveta se vrši v mestni dvorani v četrtek, dne 23. novembra 1916 ob 11. dopoldne. Dnevni red: Naznanila predsedstva.

— Odlikovanja. Srebrni zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil stražmojster 3. trenske divizije Jos. Valenčič. Srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda so dobili pri 97. pp. korporal Franc Lokar ter infanteristi Andrej Leban, Anton Zamar in Karol Peternel. Cella dolga vrsta voljakov 97. pp. je dobila bronasto hrabrostno svetinjo.

— Odlikovanje. Štabni narednik domobranskega pešpolka št. 5 Josip Renko je odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda.

— Imenovanje. Gospod finančni tajnik dr. Florio Gregorič je bil imenovan ministerjalnim podtajnikom v finančnem ministristvu.

— Iz seje deželne odbora. Včeraj kot prva vest med dnevnimi novicam priobčeno poročilo je bilo deloma konfiscirano in sicer z naslovom vred. Poročilo je iz seje deželne odbora.

— Desetletnica smrti pesnika Simona Gregorčiča. 24. t. m. preteče deseti let, odkar je goriški slavec za veke zatisnil svoje oči. Kadar je ta milijone božji za časa svojega marneja, a trpko britkega življenja posečil slovensko prestolnico, vselej tedaj se je bil nastanil pri svojem vrlom sodrugu in zvestem pobratimu v trnovskem župnišču. Ondi je bila i moni sreča, da sem se seznanil s tem Apolonovim sinom. Župnik Vrhovnik je svojemu prijatelju ostal i po smrti vreden pobratim. Leta za le-

tom mu je na njegov smrti dan priredil svečano zadušnico, ki seveda tem manje izostane letos. Kakor čujem, služil jo bo 24. listopada ob veliki asistenci ob 8. uri zjutraj v trnovskem svetišču v blagopokoj pesnikov njegov ožji rojak, osební prijatelj in sošolec, gospod župnik-dekan Filipič, ki kot vojni izganec začasno biva v Trnovem. Naj ta dan bela Ljubljana še posebno ne zabi velikega pesnika. Naj se mnogo-brojno odzove tej vesti ter pohiti ta zgodovinsko-znameniti dan v velikem številu v trnovski božji hram ter se tam hvaležno pokloni Gregorčičevim Manom. Naj se pri tej priliki spomni z malim prispevkom tudi mezinčeta Gregorčičevega, naše Ciril-Metodove družbe.

— Pogreša se Matevž Steiner, črnovojniški batalion 22./27., stotinja 14. Pisal je zadnjič 1. septembra. Če kdo kaj ve o njem, naj sporoči Mariji Steiner, Zagorje ob Savi.

— Novi bankovci. Kakor je izjavil generalni tajnik Avstro-ogrške banke Schmid, bodo prišli še pred Božičem v promet novi bankovci po 50 K, podobni sedanjim stotonskim bankovcem, samo da risbe na obeh straneh ne bodo enake. Novi enokronski bankovci se bodo izdali še meseca decembra ter bodo iz boljšega papirja, kakor sedanjí dvekronski bankovci in bodo imeli črno in rdečo risbo. Sedanjí dvekronski bankovci se bodo najbrže januarja 1917 vzele iz prometa ter nadomestili z bankovci na boljšem papirju.

— Vložitev hišnih in stanovalskih listov. Hišne posestnike našega mesta se opozarja, da je rok za vložitev hišnih in stanovalskih izkazov že 31. oktobra 1916 potekel in se jim toraj priporoča, te izkaze takoj pri davčni administraciji Breg št. 6, II. nadstroje, vrata 9 oddati.

— Pisava v inozemstvu. Kakor je bilo že svoj čas objavljeno v časopisu, je treba odpošiljateljem v pisemnem prometu z inozemstvom upoštevati sledeča načela: Vsebina pisma naj ne presega dveh strani pole, ki ima četrtno obliko. Nasvetuje se, da se pišejo sporočila na bel ali vsaj na svetel papir in z razločno pisavo. Razločnost trpi zelo, če stoji vrste v preozki razdalji ali če se pišejo posamezne vrste počez. Pisma naj ne vsebujejo nobenih prilog s pismenimi sporočili. Priporoča se, da se vporablja pisemski ovitki iz navadnega papirja ali snovi; pisemski ovitki, ki so podloženi s svilenim papirjem ali z drugo snovjo, se naj sploh ne rabijo. Pri poslovnih papirjih lahko obsega tudi več ko dve strani pole in se smejo prilagati račni, cenovni sezname in enake priloge kupčijske vsebine. Na to se znova opozarja občinstvo s pripombo, da se pisma, ki ne odgovarjajo zgorenjim navodilom, nadalje pisma, ki so slabo čitljivo pisana, lahko precej zakasne.

— Ustanova. S I. tečajem šolskega leta 1916/17 se podeli I. mesto Jožef vitez Gorupove Cesarja Franca Jožefa I. jubilejne ustanove za absolvente trgovskih šol in akademij, ki nameravajo nadaljevati svoje študije v inozemstvu, letnih 1000 kron. Pravico do te ustanove imajo absolutne trgovskih šol in akademij, ki nameravajo nadaljevati svoje študije v inozemstvu, in sicer v sledečem redu: 1.) sorodniki ustanovnika; 2.) če teh ni, sinovi ustanovnikovih uradnikov in 3.) če tudi teh ni, posilci slovenske narodnosti iz Kranjske, avstrijskega Primorja ter Štajerske in Koroške. Če bi se ta ustanova ne podelila, se razdeli v dve ustanovi po 500 K. Pravico do teh delnih ustanovnih mest imajo izključno le gojenci eksportne akademije na Dunaju, in sicer tudi v gor pod točko 1. do 3. označenem redu. Pravico podeljevanja ima sedaj gospod Korneli Gorup vitez Slavinjski v Trstu. Prošnje za podelitev te ustanove je vložiti najkasneje do 20. decembra 1916 pri deželni vladi v Ljubljani. Prošnji je priložiti: rojstni (krstni) list; domovinski list, eventualno, če se zahteva ustanova na podlagi sorodstvenega razmerja do ustanovnika, dotične matične liste, oziroma pravilno kolekovane rodovnike; potrdilo o cenjenih kozah; ubožno spričevalo, iz katerega se da lo pridobiti, imovinske in rodbinske razmere natanko posneti. Samo prošnje z dokaznim obštvom so kolka proste. Ako se prosi za celo ustanovno mesto, nadalje ohodno spričevalo kake trgovske akademije, oziroma kake višje ali pa nižje dvo-razredne trgovske šole in od prošila v glavnih potezah sestavljeni načrt študij, ki se ima raztezati na dve leti. Prošnje, ki niso v zmislu zgoraj navedenih predpisov opremljene in prepoznajo vložene prošnje se ne morejo jemati v poštev.

— Oddati je Jakob Schellenburgovo ustanovo v letnem znesku 293 kron 50 y. Do te ustanove imajo pra-

vico invalidi iz prejšnjih vojsk ter popolnoma za delo nezmožni pohabljeni iz sedanje vojske. Nekolokovane prošnje je vlagati do 28. novembra pri c. kr. okrajnem dopolnitvenem poveljstvu ter priložiti vojaško odlovnico, družinsko polo, domovnico, zdravniško, ubožno in navedeno spričevalo. Tozadevni vzorci se dobe v ekspeditu mestnega magistrata.

Povožen je bil pri Jesenicah poleg tunela črnovojnik Artur Müller rodem z Dunaja. Stroj ga je vlekel kakih 50 metrov daleč.

Iz Maribora. (Begunska beda.) Že na sestanku dne 4. t. m. v Narodnem domu je bilo predlagano ustvaritev posebnega odbora v Mariboru kakor tudi v begunskem taborišču v Wagni pri Lipnici, ki bi zbirala razne potrebnosti za naše begunce-rojake z juga, bodisi na blagu (obleki, odejeh itd.) ali v denarju. Misel je kaj hvalevredna, je pa tudi nujna, kajti zima je prišla in vse kaže, da bode letos najbrže dolga in trda. Suh snež padla na suha tla in mraz, oster in rezek, pritiska že dneve z veliko silo. Za to naj ponovimo: Pomoč, če naj bode koristna, mora priti kmalu. Očepodje in dame, ki tu kaj hočejo storiti, si bodo stekli slurno veliko zahvale, če prično z delom nemudoma. Svetovalci bi tudi še, da se k odboru pritegne tudi še druge, ne samo onega večera navzoče, da bode osnovana akcija tem širša. In ne samo na mesto, tudi na okolico, na deželo, naj se delo razširi, kajti z malo ne bode dosti pomagano. Opozarjamo, oziroma svetovabli, da se podarjeno uporabi tudi za tu živeče begunce. V našem mestu prehiva cela vrsta podpre nujno potrebnih; ravnotako tudi v Karčovini pri Mariboru. Življenje v mestu je silno drago in za prehrano ostane že itak pičlo, potem pa še pride k vsemu stanovanju, obleka, obuvanje. Že prva zima je bila trda, še trša bode letos. Cela množica begunskih rodbin, kakor tudi posameznikov nima niti toliko kuriva, da bi si pošteno segrela vodo. Iz nabranega bode treba torej narediti dva dela, enega za Wagno, enega pa za Maribor. Tem poslednjim bi bilo v mnogih slučajih pomagano tudi v živili. S tem seveda ne mislimo morda, da bi oni med nami, ki bi kaj hoteli dati beguncem v dobro, dali morda živila; saj večina nas, komaj izhaja. S tem mislimo na naše deželane, okoliške Slovence. Ta ali oni morda ne bode mogel pogrešati denarja, možno pa mu bode morebiti kaj odstopiti na poljskih pridelkih, pa če ravno še tako malo. Tudi to naj bi se vsprejemalo. Glad je trd tovariš in v danem slučaju bi se tudi s poljskimi pridelki moglo storiti zelo mnogo koristnega. Seveda, v vsakem slučaju se bode moralo ozirati le na slučaje, ki so res nujni in podorne vredni.

Zgubljene stvari, prijavljene v času od 1. do 31. oktobra c. kr. policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani: črnounsijate denarnice: s 17 K in listek trdke Šarc; s 56 K 60 v; z 42 K, poštomodalni list na Joh. Šišek, Abbazia; s 3 K, več poštomodalnih listov; s 5 K in 2 legitimaciji na ime Antonija Kutin; z 21 K, drobiž, 1 slika in 1 srečka; z 2 do 3 K, 1 ključ in 1 račun; s 37 K; z 10 K drobiža in 1 legitimacijska karta; s 15 K; s 6 K; z 18 K; s 150 K; s 27 K; z 10 K; s 33 K 40 v in več listov; s 7 K; s 40 K; z 28 K in loterijski listek; z 10 K — kronski kosi; rjavounsijate denarnice: s 5 K, loterijski listki in 1 poštni listek; s približno 53 K; s 60 K; rjavounsijate listnica s 130 K, 1 slika, več vizitk i. dr.; sivounsijate denarnica z 10 K; črnounsijate listnica z 10 K in več slik; črnounsijate listnica s 500 K, 1 bankovec za 100 mark, več slik, 1 srečka razredne loterije št. 11.586, nekaj potrdil; sivounsijate denarnica s 560 K do 570 K; majhna črna damska torbica z 1 K 85 v in dubleščipalnik; majhna črna damska torbica iz blaga s približno 12 K in 1 ključ; črnounsijate ročna torbica z zlato zapestnico in 1 rožni venec; črnounsijate službena torbica s 4 K in legitimacijo od prost. strelca; rjava listnica s približno 90 K; srebrna rožni venec v škatljici; črnobaržunasta damska mošnja z 2 K 40 v, 3 majhni ključki, 1 rožni venec in 1 žepni robec; 200 K v bankovcih; 30 K v bankovcih; 52 K v bankovcih; 200 K v bankovcih; 6 K v bankovcih; 12 K v bankovcih; 20kronski bankovec; 10kronski bankovec; 10kronski bankovec; zlata damska ura z dolgo zlato ovratno veržico tvrde Longinus; zlata broža s biseri in rubini; zlata zapestnica z zlato zvezdo (Glücksstern); zelen dežni plašč; cula z različnim posteljnino, otroškim in ženskim perilom, 7 rut, 12 žepnih robcev i. dr.; rjav pes (jazbečar); star svilen dežnik; vrv, dolga 5 do 6 m; nikloasta ženna ura z usnjato veržico; ogrski poštni list Aleksandra Vojna; modročrasta odeja; črn ovratnik iz košuhovine; zavitek not-

Najdene stvari, priglajane ravnanstvom v Ljubljani: Črnousnjate denarnice: s 7 K 52 v; s 22 K; s 10 K 41 v, 17 znamk in poštne listke; črnousnjata podolgasta denarnica s 3 K 21 v in 1 par uhanov iz novega zlata; črnousnjate denarnice: s 5 K 32 v; s 1 K 48 v; s 4 K 64 v in drobniarje; črnousnjata stara denarnica s 4 K 04 v, 1 poštne odrezek (pošiljalci K. Twers, Wachtmeister I. Kl.) na 10 K, 3 medaljoni, 2 igli, 1 odrezek krušne karte; črnousnjata denarnica s 2 zastavnima listkoma, 1 karta za olje; rjavousnjata denarnica s 18 K in različne drobniarje; rjavousnjata denarnica s 6 K, 1 svetinja in 1 vojni prstan; temnousnjata denarnica s 4 K 05 v, 2 ključka, 1 leg. karta Franc Šober; rumenousnjata denarnica s 2 K 36 v; usnjata damska torbica; črnobaržunasta damska torbica, 1 denarnica s 4 K in drobniarje; 10kronski bankovec; 10kronski bankovec; 10kronski bankovec; 10kronski bankovec; 8 K v bankovcih; 100 K v bankovcih; zlat ščipalnik; zlat veliki uhan; srebrna zapetna ura s srebrno zapetnico; srebrna ovratna verižica; nikelasta zapetna ura s jermenom; srebrna z zlatom obrobljena damska ura z jermenom; srebrna damska ura; srebrna športna verižica s kompasom; svetilna šerpa; črna kratka pelerina; papagaj (majhen); skoraj nova vozna plahta, 1 plahta za komat z 10 luknjicami in znamko Ny. S.; temnomodrostiv površnik; škafija svačlic, električna svetilka in 1 par rjavih rokavic; cev za kolo in gumijev plašč za kolo; rjav lovski pes; polsvilena ruta; črna boa z zanko.

Zgubila se je v nedeljo zvečer na poti od deželnega gledališča do Resljeve ceste črna ženska torbica, vsebujoča denar in bilježnico; ker so bilješke važne, naj blagovolji pošten najditelj isto vrniti proti primeri nagradi: I. Pahor, Čopova cesta št. 19/II. desno.

Robert Warwick v detektivskem igrokazu „Jimmy Valentine“ (uganka kriminalistike) v kinu Ideal. V tem filmu ima p. n. ljubljansko občinstvo priliko spoznati v Robertu Warwicku predstavljala naslovne vloge čisto posebnega mojstrskega umetnika. On igra v tem filmu gentlemana z isto neodoljivostjo, kakor se kaže ob drugi priliki na primer v ulogi Hartmanna. Robert Warwick je na vsak način igralec, katerega ton je našemu bistvu povsem soroden in radi tega gotovo mu pridobi splošne simpatije. Posebno senzacijo dobi film s tem, da se je izvršilo jetniške slike v Newjorku v državni jetnišnici sami z dovoljenjem ravnatelja. Kar zadeva uprizoritev in opremo je drama zopet mojstrsko delo ameriške režije umetnosti. Grandiozno je videti, ko nam film v netančni fotografiji podaja sliko posameznih delov zgradbe. Ta senzacijski film se vidi še danes 22. t. m. in jutri 26. t. m. v tukajšnjem kinu Ideal.

Aprovizacija.

+ Prodaja moke strankam. Od četrtka naprej se bode prodajala strankam in sicer: V I. II. IV. in V. okraju bela moka štev. I. kilogram po 98 vin., v ostalih okrajih pa bela moka štev. 0 kilogram po 1 K 18 vin. Na vsakih desetih deset odrezkov se dobi 1/4 kg moke. Veljavni so le odrezki močnih izkaznic za 82 in 83 teden. Ker ni na razpolago toliko enakovrstne moke, da bi bilo mogoče nakazati vsem 10. okrajem jednako moko, dobe sedaj moko št. 1 oni okraji ki so dobili predčasno moko št. 0, oni okraji pa, ki so dobili moko št. 1 dobe sedaj 0.

+ Krušne in sladkorne karte. Za 84. in 85. krušni teden, to je za dobo od 26. novembra do vstetega 9. decembra t. l., in pa za 10. sladkorni mesec, to je za dobo od 26. novembra do vstetega 23. decembra t. l., se bodo pri vseh desetih komisijah dajale krušne in sladkorne karte v petek, dne 24. novembra t. l. od 8. zjutraj do 1. popoldne. Kdor je do teh kart upravičen, naj se prijavi pred svojo komisijo pravočasno. Če brez tehtnega razloga zamudi, njegova pravica zapade.

+ Maščobne karte. Za III. maščobni mesec, to je za dobo od 26. novembra do vstetega 23. decembra t. l., se bodo maščobne karte pri vseh desetih komisijah oddajale v soboto, dne 25. novembra 1916 in sicer od osmih zjutraj do ene popoldne. To se daje opravičencem od izkaznic na znanje z dostavkom, da se zamudniki, če nimajo res tehtnega opravičevalnega razloga, kasneje ne bodo vpisovali.

+ Preskrba z mlekom na Koroškem. Tudi na Koroškem snuje deželna vlada preskrbovalnice za mleko in surovo maslo, ki bodo organizirane tako-le: V občinah se napravijo dobavna mesta, kamor bodo morali proizvajalci oddajati mleko in

surovo maslo po razmerju njihovega proizvajanja. Samo oni posestniki, ki razpolagajo z več kakor dvema kravama, so dolžni oddajati mleko osiromaslo in sicer poldrugi liter (1 1/2 l) za sleherno kravo nad dva dočim se prepušča imajočim samo ene ali dveh krav vse mleko docela za njihovo lastno uporabo. Razdelitev mleka se bo vršila potom mlečnih oskrbovalnic z izdajo mlečnih izkaznic. Zasebna oskrba z mlekom se bo nadzirala s tem, da se zaveže prodajalce da zapisujejo v posebnih listih odjemalce in da morajo proizvajalci naznaniti svoje privatne odjemalce, vendar pa se jim le ta zazdal nemoten do dopuščja. Zasebna oskrba s surovim maslom pa se s tem nkrepmo ustavlja. Razdelitev surovega masla se bo vršila po merilu izkaznic za maslo oziroma surovo maslo. Mleko se bo oddajalo po preskrbovalnicah na sledeči način: Osebe v starosti do treh let ter nad 70 let dobivajo dnevno 1 liter mleka; osebe, stare od 3 do 10 let, pol litra na dan, osebe v starosti nad 10 let pa do 70 let 1/4 l dnevno. Istočasno se ugotavljajo najvišje cene za omenjene užitnine tako-le: za mleko na dobavnem mestu (tedaj po deželi tam kjer bodo zbirali mleko, da ga pošljejo potem gotov del tudi še na glavne oskrbovalnice), se bo plačalo 40 vinarjev, na preskrbovalnici pa 44 vin. za liter. Surovo maslo stane na dobavnem mestu 7 K 60 v za kilogram, na preskrbovalnici pa 7 K 80 vin. kilogram. Za mleko in maslo ki se ne bo dobavalo potom oskrbovalnice, ostanejo sedanje najvišje cene nespremenjene in sicer za mleko na kmethih 30 vin. za liter, v mestih 34 oziroma 35 vin.; za surovo maslo 6 kron 40 vin. za kilogram.

Književnost.

— »Slovenski Trgovski Vestnik« ima v št. 11 sledečo vsebino: 1. Jamstvo prevzemnika za dolgeve prevzete trgovine. 2. V. Žun: Najvažnejše zakonite naredbe gospodarske vsebine v zadnjih mesecih. 3. H. Sevar: Iz blagovnega znanstva. (Dolge.) 4. Just Piščanec: Carstvo. (Dolge.) 5. Raznoterosti: Pomožno službeno razmerje za gotovo dobo je dopustno. — Izpolnitev obstoječih pogodb. — Pravna sredstva glede občne pridobitve. — Veljavost pristojbin po lestvicah. — V. avstrijsko vojno posojilo. — Finančni minister o avstrijskem narodnem gospodarstvu. — Poslovno nadzorstvo. — Pridrzanje delavske knjižice. — Vojna posojila se lahko porabijo za plačilo davkov. — Za pošiljatev civilnega blaga. — Transportna dovoljenja za civilne pošiljke. 6. Trg. bolniško in podporno društvo v Ljubljani. 7. Društvene vesti. † Lavoslav Legat. — Darila. — Lekaz društvene posredovalnice.

Razne stvari.

* Sreča v hudih časih. Železnica A. Glück v Münzaltu je pred leti kupil osminko srečke razredne loterije in je zdaj zadel nanjo 85.000 K.

* Nobilo darilo. Iz nemških listov je posneti, da so bili na delu različni vplivi, naj bi dobil grški kralj Konstantin darilo iz Noblove ustanove in sicer za svoje zasluge za mir, a da se ta projekt ni posrečil.

* Obsojena mednarodna pustolovka. V Draždanih je bila obsojena na pet let ječe igralka Katarina Böke, ki se je izdajala za ženo industrijalnega svetnika iz Kodanija in izvršila v raznih nemških mestih, na tudi v Ameriki, nešteto goljufij. Samo v Draždanih si je znala priglajati 90.000 mark.

* Prepovedan uvoz. Angleška vlada je prepovedala uvažanje dragih kamnov, zlatega in srebrnega nakita in sploh iz srebra narejenih stvari. Za vsak uvoz je treba posebnega dovoljenja trgovskega ministrstva. Ta prepoved ima namen preprečiti, da bi šel angleški denar v inozemstvo.

* Prekrščevanje v Parizu in na Dunaju. Iz Pariza bodo izginila nemška ulična imenovanja. Nemška avenija (Avenue d'Allemagne) je že dobila ime »Avenue Jean Jaurès«, zdaj

je na vrsti berlinska ulica (Rue de Berlin), da dobi novo ime. Tudi v prevecialnih mestih že posnemajo lagled Pariza. — Na Dunaju so sklenili odpraviti iz uličnih imen vse tujke, kakor aleja, pasaza itd. ter prekrstiti ulice, ki so nazvane po državljanih sovražnih dežel.

* Umor v Zagrebu. Dne 20. t. m. se je pred sodnim stolom v Zagrebu začela obravnava proti trgovskemu sodniku Gabrijelu Müllerju in njegovi ljubici Kristini Filipić zaradi umora grofice Le Grell. Müller je sin premožnega nemškega kmetovalca, po katerem je podedoval 16.000 K. Koder je služil, povsod je kradel. V Zagrebu je s svojo ljubico stanoval pri grofici Le Grell in videč, da ima krasen nakit in dobiva denar, jo je s ključem pobil in oropal.

* Oče ločitev zakonov. V starosti 85 let je umrl v Parizu senator Naquet, ki je svojčas igral v francoskem parlamentu veliko vlogo. Naquet je bil prvi, ki je po dolgem neutrudnem delu dosegel postavu, s katero je bila na Francoskem dovoljena ločitev zakonov, seveda pod strogimi pogoji in z izdatnimi omejitvami. Od tedaj so Francozi imenovali Naqueta »Očeta ločitev zakonov«. Šele 25 let po sprejetju Naquetove postavbe je francoski parlament še izdatneje olajšal ločitev zakonov.

* Neurje v Italiji. Poroča se o velikih škodi, ki jo je napravila povodenj ob Arnu. Ob Tirenskem bregu je bil potres, iz raznih kopališč ob ligurjski Rivieri se poroča o težki škodi. V pristaniščih se je potopilo nad sto ladij, velik parnik »Engadi« je poškodovan, mnogo tovarov, skladišč, hiš in javnih naprav je zadetih, železniška proga Genova-Spezia je razbita na treh krajih, pri Chiavari je padel v morje tovorni vlak. Poškodovana je mestoma tudi proga Livorno-Vada.

* Francozi in Vatikan. Francoski škofje stoje v sedanjih vojni na strani svoje domovine in na tisoče francoskih duhovnikov služi pod zastavo. Tudi se čuje, da vlada v strankah, ki so svoj čas izvedle ločitev države od cerkve, veliko nagnjenje za sporazumljenje med Francijo in cerkvi. Kakor je pa iz navedb in raznih francoskih listov videti, je proti temu tudi precej nasprotja. Nekateri francoski listi zastopajo mnenje, da stoji papež na strani Avstrije in Nemčije, češ, da sta še fevdalnega značaja, dočim so Francija, Angleška in Italija demokratične.

* En milijon kron ukraden. Dunajska firma Pollak in sin je poslala svojega potnika Lipschütza v Dobrecin, da kupi v ondntni okoliščini 2600 hektolitrov vina. Ker je Lipschütz v Dobrecinu zamudil vlak, s katerim se je hotel naprej peljati, je ostal na kolodvoru, da bi v čakalnici prenočil. Njemu nasproti je sedel mlad mož, ki je bil na dobrdopski planoti ranjen. Ko se je Lipschütz prebudil, je videl, da je izginila njegova torba, v kateri je imel 800.000 kron gotovega denarja in za 120.000 kron vrednostnih papirjev. Tat je bil dal ukradeni torbo spraviti kolodvorskemu portirju in tam so jo dobili z nedotaknjeno vsebino vred. Tatu so zaprli.

* Municija za zdravje. Pred vojno je nemška kemična industrija tudi na Francoskem lepe milijone zaslužila in sicer največ z zdravili. Vojna je tej kupčijski zvezi napravila konec in Francozi so si morali sami pomagati kakor so pač vedeli in znali. Zdaj poročajo listi, da so Francozi v Parizu ustanovili velikansko tovarno za izdelovanje zdravil. Izdelke imenujejo »municija za zdravje« in računajo, da prihranijo z njo na leto 12 milijonov frankov; toliko več bi jih namreč veljala zdravila, če bi jih dobivali iz inozemstva. Švicarski listi pravijo, da se hočejo Francozi, ker se jim je ta poskus posrečil, emancipirati tudi po vojni od nemške industrije.

* Vojne prorokbe ob Vrbskem jezeru. Med slovenskim ljudstvom ob Vrbskem jezeru žive prastare vojne prorokbe. Nekatere objavlja sedaj celovski »Mire«. Staro narodno prorokovanje pravi: »Ob cestah bodo grobovi, vsak gospod bo imel svojega gospodarja; ko bo kmetica vsajala kruh bo stal poleg nje orožnik. Vsak bo vesel svoje telesne libe. Takrat bodo stali okrog Vrbskega

jezera sami gradovi (kdo je med ljudstvom takrat še spal za vile!). Šbila je rekla: Takrat bi se svojim črevijem ne privoščila biti na svetu, tako zlo bo stlačilo ljudi, potem po tisti vojni bo pa tako dobro, da bi se sama, kakor stara da sem, hotela živeti.

* Nazadovanje porodov v Nemčiji je bilo že pred vojno jako znatno in je bila zlasti med socialnodemokratskim žensstvom prav izdatna agitacija, naj se varujejo otrok, češ, z otroci zagrene sebi življenje, otroci kot proletarci pa so tudi obsojeni na domratno trpljenje. Zdaj med vojno se je pokazalo, da je nazadovanje porodov še prav naraslo. Nemška vlada dela posebne priprave, da to prepreči. Poskrbeti hoče za varstvo in podporo porodnic in mater, preurediti hoče babilstvo in poskrbeti emergencne uredbe proti razširjanju spolnih bolezni. Vrh tega ugihaajo, ali bo samcem naložiti poseben davek ali pa očetom več otrok dati pluralno volilno pravico. O, pluralna volilna pravica, ta bo gotovo ljudi navdušila.

* Kleptomanija. Vojna je dala povod za razmišljanja o vsakovrstnih pojavih. Zlasti mnogo gradiva je dala specialistom za živčne bolezni. Zdaj citamo, da so danski zdravniki vzeli v pretres takozvano kleptomanijo, a prišli so do spoznanja, da take bolezni prav za prav ni in da se le pri premožnih ljudeh imenuje to kleptomanija, kar se pri revnih ljudeh imenuje tatvina. Resnična kleptomanija je posledica degeneracije: takega človeka obide kar naenkrat želja po kaki stvari, ki ni njegova, pa se je polasti. A taki slučajji so izjema in se zgode le pri umstveno in telesno slabotnih ljudeh, v vseh drugih pa je kleptomanija le simuliranje in ni drugega nič kakor navadna tatvina. Tako poročajo zdravniški listi.

* Koliko velja novo mesto. Zaradi pomanjkanja stanovanj so v Spandovu blizu Berlina zgradili novo mesto. Stroški za to novo mesto so bili sledeči: Za svet 700.000 mark; od tega sveta je dobila vsaka izmed 1000 naseljenih družin 350 štirjaških metrov neobdelanega. Za stavbo ceste s kanali in vodovodom in za napeljava plina in elektrike se je izdalo 1.150.000 mark; za zgradbo cerkve, šol in občinske hiše se je izdalo 425.000 mark, za plačilo obresti in za druge potrebščine pa se je porabilo 225.000 mark. Mesto velja torej brez hiš za prebivalce 2 in pol milijona mark, posamezne hiše pa bodo večje, le od 6500 do 20.000 mark. Povprek računano, bo veljalo to novo mesto s 5000 prebivalci kakih sedem milijonov mark.

* Statistika poljskih šol na Ruskem. Berlinski tednik »Polnische Blätter« prijavlja statistiko poljskih šol na Ruskem. »Poljski občanski komité« v Moskvi vzdržuje dve šoli v Moskvi in v Mohilevu s 596 učenci. »Poljski odbor« v Moskvi ima 6 šol s 1047 učenci in 597 učenkami. »Poljska šolska organizacija v Petrogradu« vzdržuje šolo s 300 učenci. »Poljski pomožni odbor za žrtve vojne« vzdržuje v Harkovu, v Kijevu, v Minsku, v Orlu, v Smolensku in v Vitebsku 7 šol s 1143 učenci. »Poljske organizacije v Kuluzi, Kursku, Odesi in Saratovu« vzdržujejo srednje šole z 220 dijakl. Skupna poljska organizacija za celo Rusijo vzdržuje 17 srednjih šol s 3066 dijakl, v Suvalku obrtno šolo in v Petrogradu višjo dekljsko šolo, ki je bila pred vojno v Rigi.

* Belgijate lokomotive za Rusijo. Začetkom vojne, ko so nemške armade preplavile Belgijo, se je Belgijcem posrečilo nekaj izrednega. Rešili so skoro vse lokomotive in vagonne svojih železnic. Predno so se Nemci zavzeli Anverso, so Belgijci spravili lokomotive in vagonne na Flandersko in od tam na Francosko. Lahka stvar to ni bila. Železniške proge so bile vse okupirane po vlakih, ki so dovažali in odvažali vojake, municijo in begunce. Rešeni material so vlačili po vseh mogočih francoskih progah in ga končno združili v Oiselu pri Rouenu. Tam so zdaj velikanske delavnice. Iz tega belgijskega materiala so poslali v Rusijo že 80 velikih lokomotiv. Razložiti toliko strojev, nadomestiti obrabljene ali pokvarjene dele, spraviti vse v zaboje, odpraviti v pristan,

preložit na ladje in prepežati v Rusijo, to ni mala stvar.

* Železnica Kapstadt - Kaira. Stara želja angleških imperijalistov v Afriki je, združitev severno in južnoafriške angleške kolonije z železnico, ki bi naj segala od Kapstadta, torej najskrajnejšega afriškega juga, do mesta Kaire v severnem Egiptu. Ta železnica bi bila velikega pomena ne samo v gospodarskem, ampak tudi v stratežnem oziru. Cecil Rhodes, največji predstavitelj angleškega imperijalizma v Afriki, je rekel: »V kolonijah je železnica bolj poceni kot kanon in tudi dalje seže.« Z znano svojo žilavostjo so Angleži zasledovali izvršitev tega vелеvažnega sredstva svojega imperijalizma. Dosedaj so dogradili južni del te proge, od Kapstadta do 500 km pred južno-zahodno mejo nemške Vzhodne Afrike in sicer v dolžini 3456 km. Tudi od severa so začeli graditi ter so dovršili dolgo progo. Od mesta Aleksandrija ob Sredozemskem morju vodi železnica preko Kaire do mesta Asuan, odtod posredujejo ladje promet do Vadi Halfa, odtod zopet vozi železnica skozi Nubijo in Sudan do mesta Chartum. Severni del železnice od Kaira do Chartuma je dolg 2164 km. Med Chartumom in Doló (Rodeso) je torej še brezželezniški presek 2800 km. Kako se bo ta presek izpolnil, bo odločila vojna. Med severnim in južnim delom te železnice je namreč belgijska kolonija Kongo in na nemška vzhodnoafriška kolonija. Ker se je Angležem v tej vojni posrečilo, spraviti to nemško kolonijo v svojo oblast, je dograditev železnice Kapstadt-Kaira v njenem srednjem delu postala aktualno vprašanje angleške kolonijalne politike.

Darila.

Upravitelju naših listov so poslali za »zavod v vojni osiople vojake« »Nemovan« iz Frate pri Skofljoki 10 kron in ljubljanska kreditna banka v Ljubljani 100 K v spomin blagopok. dirg. njene celovške podružnice g. Milana Drahslerja. Skupaj 110 K. Za »aprovizacijo revnega prebivalstva mesta Ljubljane« ljubljanska kreditna banka v Ljubljani 100 K, v spomin blagopokojnega dirigenta njene celovške podružnice g. Milana Drahslerja.

Srčna hvala!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnik in tisk »Narodne listarice«.

Hiša v središču mesta, enonadstropna, se zaradi družinskih razmer pod ceno proda. Cenj. ponudbe pod »Hišo« v mestu 3790 na upravo »Slov. Narod.« 3790

Deček trgovskih staršev, 10 let star, sedaj begunec želi kot učence vstopiti v kakšno trgovino z mešanim blagom ali pa tudi v kakšno drugo. 3787

Naslov pove upravo »Slov. Narod«.

Mesta se dva
čevlarska pomočnika

za trajno delo Fran. Lamevskih, Trzinca, cesta št. 5, Ljubljana. 3782

»Najbolja prilika za nakup lepoga

: posestva :

na Među, obtečaj iz dvonadstropne hiše, gosp. poslopja, sanirani vrt z verande ob jezeru, več njiv, gozdov in travnikov. Hotelska koozacija. Električna razsvetljava. Hiša v najboljšem stanu, kar je skoro nova in poseduje več klet, krasno dvorano in 26 sob s tuje. Najboljša naložitev kapitala. Pojanenja daje Leopold Junko, Radovljica. 3780

SIROLIN "Roche"

Prane bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenca.
Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju. Lažje je odpraviti se boleznijo je zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašljem, bronhitisom, ki s Sirolinom esdrave.
3. Vdružljivi, katerim zdravila enačne glavnice naduha.
4. Starostni otroci, pri katerih vplivajo Sirolin z ugodnim vplivom na splošni počitek.

Klavir

se prodaja.
Kje, pove uprav-
ništvo „Slov.
Naroda“.

3778

Prodaja se v lepem trgu na Spod-
njem štajerskem 3743

emonadstropna hiša

z velikim vrtom.

Naslov pove uprav. „Slov. Naroda“.

Službo išče trgovski sotrudnik

vešč v mehanični stroki izveščen je v slov. in
hrv. in nekoliko nemškem jeziku v govoru
in pisavi. Vojaščinu popolnoma prost. Nastop
5. 1. prosinca 1917. Vprašati je na naslov:
V. Jenko, Trnovo 16, Kranjska. 3766

:- Kapitalist :-

ne išče za izvedbo, zelo potreben, cenovno
cijeneno in svobodno iznajdba, 3765
Ponudbe pod „Kapitalist“ na uprav.
„Slovenski Narod“.

hiša z vrtom.

Pionerna vprašanja pod „Pionerska hiša“
3779 na upravništvo „Slov. Naroda“.

KAPITALIST

podjeten, ne išče za neko izvedbo
in zelo potreben iznajdba. 3762

Ponudbe pod „Kapitalist“ na uprav.
„Slov. Naroda“.

vsak vrst za vrsto,
drutiva, trgovski
Anton Černe,
gave in izdelovalci
kavčkov, lampilij
Ljubljana, Dvorski trg št. 1.
Ceniki na razpolago. Ceniki na razpolago.

3779 3779

Sablona s 16 monogrami, pri-
merna za namizne prto, servise,
čepne robce in vsak vrst
perila se dobiva pri

TONI JAGER

Ljubljana, Zidovska ulica št. 5.

Modni salon.

Genjnim damam priporočam svojo
velike zalogo najnovejših klobukov.

V zalogi novi žalni klobuki.

Odpri tudi v opoldanskih urah. — Cene priznane nizke.

Rozi Fabčič, Rimska cesta 6.

PRVA KRANJSKA MEDICINALNA DROGERIJA

parfumerija, fotografična manufaktura itd.

Oblasti koncesionirana prodaja strupov.

Ustanovljena leta 1897.

Anton Kanc

Ljubljana, Zidovska ulica 1.

Ceniki na razpolago. Ceniki na razpolago.

Ivan Jax & sin

v Ljubljani, Dunajska cesta 15

priporočam svojo bogato zalogo

vozni koles.**Šivalni stroji**

za rodbino in obrt.

Brezplačni kurzi za
voznice v hiši.
Pisalni stroji
„ADLER“,
Pletilni stroji
vseh velikosti

Najbolj zanimiv in najboljši slov. ilustrirani tednik so:

Ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik, bošča in o drugih važnih aktualnih
domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, jako zanimiv, lep
detektivski roman, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojstva, tehnike
in sploh vseh strok poljudnega znanstva. 118

„TEDENSKA SLIKE“ so nepolitičen in nestrankarski ilustrirani tednik, ki je posvečen le
zabavi in pouku.

„TEDENSKA SLIKE“ bi naj imela naročena vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, briv-
nica, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKA SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENSKA SLIKE“ stanejo četrta leta K 3.— pol leta K 6.— in celo leto K 12.—.

Naročniki dobe kot nagrado velik ilustrirani koledar, slike Prešerna, Jurčiča, Gregorčiča in
Askerca ter tudi lepe zanimive knjige. Naročite si „TEDENSKA SLIKE“ tako!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo Vam 1 številko „TEDENSKA SLIKE“ brezplačno in
poštne prosto na ogled.

Upravništvo lista „TEDENSKA SLIKE“
Ljubljana, Františkanska ulica 10/L.

Svoje častite odjemalce

všudno prosim, da se naj pri nakupu orožja in
municije vsakdo izkaže s posebnim dovoljenjem od
c. kr. okrajnega glavarstva ali od c. kr. državne
policeje v Ljubljani, da ima pravico do orožja in
municije. Ne da bi se izkazal s tem dovoljenjem,
ne smem prodati orožja ali municije, kakor tudi
ne popravljati orožja.

Za časa vojne se cenika ne razpošiljajo.

Fran Sevčič

puškar in trgovec s orožjem
v Ljubljani.

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

popravlja strehe in klepar, vpenjalet
strobovovodov, ter instalira vodoovodov
Ljubljana, Poljanska cesta št. 8.

Priporočam se si občinstvu za izvrše-
vanje vsalrskih kleparskih del ter po-
lovanje z angleškim, francoskim in
tuzemskim škrlilom z
nabest-cementnim šiviljem (členom) palati Katschak
z izbočno in ploščnato opeko, tesno-
cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska kle-
parska dela v priznani solidni izvedbi.

Hiša in kuhinjska uprava. Poslednja posoda
Poprave točno in ceno.

Preračuni brezplačno in pošt. prosto.

Jos. Rojina**modni atelije**

: za gospode :

Ljubljana,

Franca Jožefa cesta 3.

**Vojaške in
uradniške
uniforme:**po meri
v najkrajšem času.**L. MIRUSCH**

Ljubljana, Mostni trg 15

pripravlja svoje velike tabe
delavstva in občinstva.

Popravila se izvajajo točno in solidno.

Učiteljski zbor Slovenske trgovske šole v Ljubljani javlja
tem potni, da je njegov velezaslužni, priljubljeni in nepozabni član,
gospod

Karel Javoršek

redni učitelj na Slov. trg. šoli

po dolgi in težki bolezni dne 20. t. m. mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb predragega tovariša bo v sredo, dne 22. t. m. ob 3. uri
popoldne iz žalne hiše, Spodnja Šiška, Jernejeva cesta 187, na poko-
lišče pri Sv. Križu. 3786

LJUBLJANA, dne 21. novembra 1916.

Za vse ljubezne dolžne srčnega sočutja povodom prebitke izgube
našega dragaraga

Milana Drahsler

vodje ljublj. kreditne banke, podružnica Celovec

za številno spretnost blagopolnojnega k zadnjemu počitku, za krasne
venec ter za ganljivo pobje „Glasbeni Matice“ izrekamo vsem najis-
krenjejo zahvale.

3783

Rodbina Drahsler.

Št. 7054/Mob.

3791

Mag. št. 1428/Mob.

Razglas.

C. in kr. 5. armadno poveljstvo (stan. odd.) jemlje civilne
delavce, ki se prostovoljno zglase, v službo.

Zglasiti se imajo 1., 10. in 20. vsakega meseca pri c. in kr. etapnem
poveljstvu v Ljubljani, Škofji Loki ali na Jesenicah.

Od profesoristov pridejo v poštev:

sidarji-delavci (zidarji, tesarji), drvarji, žagarski delavci, dninarji (podajaci).

Plačilo:

Na dan dobijo: zidarski delavci (zidarji, tesarji) 9 K 40 h,

drvarji in žagarski delavci 6 K 20 h, dninarji podajaci 5 K 20 h.

Vrhu tega imajo delavci ugodnost, da si lahko nabaviijo blago za pre-
brano pri vojaških zalozah. Ako žele hrano kot jo ima vojaško moštvo, velja
ista dnevno 2 K 76 h.

Ako zbole, imajo pravico do brezplačnega vsprejema v sanitetni zavod
armadnega okrožja.

Vse pristojbine, do katerih imajo te osebe po prilogi 2, Razgl. št. 92
(I. Nr. 24.830) pravico, se jim izplačujejo pri delavskih oddelkih od dneva
naprej, ko dospejo na osebno zbiralno mesto.

C. in kr. etapna poveljstva skrbijo za to, da se prijavljajoči odpravijo
brezplačno v Ljubljani k osebni zbiralnemu mestu, kjer se jim nadaljna
vporaba odkaže.

Načeloma se teh delavcev ne vporablja v območju ogaja.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 17. novembra 1916.

Baršun.**Višek letošnje mode.**

Bogata izbira v različnih
kakovostih in barvah.

A. & E. Skabernè

velikoprodaja s manufakturnim blagom.

L. MIRUSCH

Ljubljana, Mostni trg 15

pripravlja svoje velike tabe
delavstva in občinstva.

Popravila se izvajajo točno in solidno.

**Priporočamo našim
gospodinjam**

KOLINSKO CIKORIJO

**iz edine slovenske
tovarne v Ljubljani**

Oficijelno subskripcijsko mesto:

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Gorici t. j. v Ljubljani, Sarajevu in Celju sprejemajo priglasne na

PETO 5 $\frac{1}{2}$ %-no AVSTR. VOJNO POSOJILLO

I. štiridesetletne davka proste 5 $\frac{1}{2}$ %-no amortizacijsko državno posojilo à 92-50 % za 100 K nom.

II. davka proste 5 $\frac{1}{2}$ %, dne 1. junija 1922 vračljive državne zakladnice à 96-50 % za 100 K nom.

in odobre vsakemu subskribentu 1/2% bonifikacijo.

Podpisovanje se vrši od 20. novembra do 10. decembra 1918.

Gospa

srednje starosti,
dobra gospodinja,
želi prim. službo.

Pismene ponudbe pod »Varčna go-
dinja 3757« na upravn. »Slov. Narod«
3757

Strojinik

ki bi znal tudi klju-
čavničarska popravila
se išče. Nastop ta-
koj. Plača po dogovoru. Vpraša se pri
Josip Bergmannu v Ljubljani.

3747

Prodaja se v trgu Sevnica ob Savi
po zmerni ceni

POSESTVO

hiša z gospodarskimi poslopi, 2 vrtova,
sedovnjak, 3 orali zemljišča, živina.
Ana Zrdo la, Sevnica ob Savi.

Hiša

dvonadstropna, poleg magistrata, z gostil-
niško koncesijo, acetilensko razsvetljavo,
vrtom, 9 sob za tuje in z velikim gozdom
v Rasnu ter celo gostilniško opremo, preda
Amalija Poula v Rudolfovem.

Kupujem les

smrekov in hojev, okrogel in
deske, kostanjev les (hlodi ali
cepljen), bukova drva proti go-
tovini. — Natančne ponudbe z na-
vedbo cen, dolžine, prereza, roka
oddaje naj se vpošlje trdki
Yinko Vabič, Zalec, Južnoštaj.

Ravnokar došla večja partija

mila za pranje

dobro blago, v orig. zabojih à ca 60
kg, katero oddaja po primerno nizkih
cenah

tvrdka A. Kušlan,

Ljubljana, Karlovska cesta 15.

Nove poštno pristojbine

in kolkovne lestvice,

se dobijo

v »Narodni knjigarni« v Ljubljani,

Prešernova ulica,

po 20 vin. s pošto po 25 vinarjev.

Modni kon
Stuchly-Maschke
Židovska ulica št. 3.
Dvorski trg 1.
Ljubljana.

Priporočila najnovejše
zimске klobuke, Velour,
pliš in baržun. oblike.

Velika izbora

športnih čepic
za dame in deklice.

Solidno blago. Priznana niske
cene. Popravila točno in ceno.

Žalni klobuki vedno v zalogi.
Ženanja naročila na izbirno 3 obratno pošto.

PRIJAVE za PETO AVSTR. VOJNO POSOJILLO

1.) štiridesetletna 5 $\frac{1}{2}$ % amort. držav. posojilo
à K 92— netto od K 50— nom. naprej

2.) 1. junija 1922 plačljive državne zakladnice
à K 96— neto sprejema

ŽIVNOSTENSKA BANKA podružnica TRST

Via Ponterosso 7 in Via Mar. Teresa 20 v lastni palači.

Tozadevna pojasnila se daje drage volje.

Jurdka

Peter Kozina & Co.

Trg št. 20 Ljubljana Trg št. 20

naznanja slavnemu občinstvu, da bo morala izde-
lovanje civilnih žuljev z usnjatimi podplati, vsled
splošnega pomanjkanja surovin in novih stroškov
odredb omejit. Hdor se hoče že pravočasno preskr-
beti, je zani zadnja prilika.

Trgovska pomočnica

išče službe v trgovini z mešaním bla-
gom, najljubše na dočeli. 3767

Kje, pove upravn. Slov. Naroda.

Prodaja večje množine

razglednic

(umetniških, krajevnih in za praznika). 1000
komadov K 30—, 1000 komadov boljše
vrste K 40—. Odpošilatev po poštnem ro-
zetju. — Naslov: poštni predal št. 153,
Ljubljana 1. 3734

Sprejmejo se takoj

dve ženske moči

za pisarniška dela v starosti 20—24 let.
Znanstvo jezikov je navesti. Pri ponudbah
naj se opusti priložitev sprave. Ponudbe
na upravnitvo tega lista pod št. 3768

Sprejmejo se

učenci

poštenih staršev s prim. šolo. Zelo malo za
prodajalke mešane stroke.

Večje železnice imajo prednost. Hirano in
stanovanje v hiši. 3768

A. SUŠNIK, Zaloška cesta 21,
Ljubljana. 3768

Gonoktein.

Najnovejšo, izkušeno sredstvo
proti kapavcu (triperju), belomu
toku, črevesnemu in mehurnemu
katarju itd.

GONOKTEIN je vpeljan na
česki kliniki dvor. svetnika vseuč.
prof. dr. V. Janovskega. Na praški
nemški kliniki vseuč. prof. dr. K.
Kreibicha. Toplo ga priporočajo
vseuč. prof. dr. J. Bukovsky, vseuč.
prof. F. Samberger, vseuč. docent
dr. J. Odrščil.

M. U. dr. D. Schwarz, specialist
za tajne in kožne bolezni v Pragi
piše: Gonoktein sem izkusil čez
50 slučajev s izvrstnim uspehom,
posebno v akutnih slučajih — to
je glavni cilj našega lečenja Go-
norhoe v kali izlečiti. Dajem vedno
prednost Gonokteinu pred vsimi
drugimi preparati, ker ne učin-
kuje škodljivo — kakor mnogi
drugi preparati — na želodec in
ledvice. 2130

Dobiva se po vseh večjih lekarnah.
Škatlica K 6—.

Zahtevajte literaturo in prospekt.

Ljubljana: Lekarna Trnkoczy.

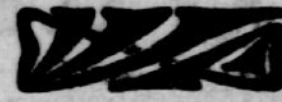
Zagreb: Lekarna »Salvator« S. Mit-
telbach, Jelencov trg.

Proizvajal: Farmakološko-kemični labora-
torij »NERA« Praga-Vrbovice 682.

Dobavatelj vojnega ministrstva in
Vojno-zdravstvenega združenja.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavica: K 8.000.000.—

PODRUŽNICA LJUBLJANA.

Rezerve: okrog K 1.000.000.—

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4 $\frac{1}{2}$ %.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu
obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez osira na mora-
torij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečne
c. kr. razredne loterije.

Centrala:

Trst.

Podružnice:

Subotica

Banaj

Kotor

Metković

Opuzen

Šibenik

Zadar

REKONTA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDJEM: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzno naročila in jih izvršuje najkvalitetneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA.

10

Telefon št. 257.

